

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๕๒ - ๕๓/๒๕๔๘

วันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลยเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

ข้อเท็จจริงในคำร้องที่หนึ่ง

ศาลแขวงอุบลราชธานีขอให้สำนักงานศาลยุติธรรมส่งความเห็นของผู้ร้อง นายตำรวจ จันทวงค์ กับพวกรวม ๘ คน ซึ่งเป็นจำเลยในคดีอาญาหมายเลขคำที่ ๑๕๓๒/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่ โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

พนักงานอัยการประจำศาลแขวงอุบลราชธานี ฟ้องผู้ร้องต่อศาลแขวงอุบลราชธานีว่า เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕ ผู้ร้องได้กระทำความผิด คือ

ก. ร่วมกันมีสุราแช่ บรรจุอยู่ในถังพลาสติกสีดำจำนวน ๕ ถัง ปริมาณน้ำสุราแช่ ๒๐๐ ลิตร และบรรจุในกระติกน้ำ จำนวน ๑ กระติก ปริมาณน้ำสุราแช่ ๕ ลิตร รวมปริมาณน้ำสุราแช่ทั้งหมด ๒๐๕ ลิตร ไว้ในครอบครองโดยจำเลยทั้งแปดรู้อยู่แล้วว่าเป็นน้ำสุราที่ทำขึ้นโดยฝ่าฝืนกฎหมาย

ข. ร่วมกันมีสุรากลั่นบรรจุขวดสีน้ำตาล จำนวน ๖๒๓ ขวด รวมปริมาณสุรากลั่น ๓๘๕.๓๗๕ ลิตร ไว้ในครอบครองโดยผู้ร้องรู้อยู่แล้วว่าเป็นสุราที่ทำขึ้นโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

ก. ร่วมกันมีเชื้อสุราบรรจุอยู่ในปี๊บ จำนวน ๑ ปี๊บ น้ำหนัก ๑ กิโลกรัม ไว้ในครอบครอง ทั้งนี้ผู้ร้องไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต และมีได้เป็นผู้ซื้อหรือได้เชื้อสุราดังกล่าวมาจากผู้ได้รับใบอนุญาต อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย

ขอให้ลงโทษผู้ร้องตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๒ ทวิ มาตรา ๔๕ พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๕๗ มาตรา ๖ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๑ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔

ผู้ร้อง ยื่นคำให้การปฏิเสธฟ้องและโต้แย้งว่า โจทก์ฟ้องคดีนี้เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ โดยชัดแจ้ง เนื่องจากพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ เป็นการกล่าวถึงการมีเชื้อสุราและสุราแช่ไว้ในครอบครองโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเป็นความผิดที่มีโทษทางอาญาแต่เดิม ภายหลังได้มีการตราบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ ซึ่งเป็นการบัญญัติให้การรับรองคุ้มครองสิทธิของปวงชนชาวไทยในเรื่องการใช้สิทธิที่จะอนุรักษ์ฟื้นฟูภูมิปัญญาชุมชนท้องถิ่นในการผลิต เครื่องดื่มสุราแช่ของตนหรือในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรของตนให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นในทางเศรษฐกิจ เพื่อการบริโภค เพื่อการประกอบอาชีพหรือประกอบกิจการและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม เพื่อมิให้มีการผูกขาดตัดตอนและขจัดความไม่เป็นธรรมในการพัฒนาแข่งขันการผลิตเชื้อสุราหรือสุราแช่ และเป็นการสนองนโยบายแห่งรัฐที่จักต้องดำเนินการให้มีการกระจายโอกาส กระจายรายได้อย่างเป็นธรรม อันจะเป็นการสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด ป้องกันและผูกขาดตัดตอน ทั้งทางตรงและทางอ้อมในเรื่องเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาผลิตเชื้อสุราหรือสุราแช่ และขอให้ศาลแขวง อุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗

ข้อเท็จจริงในคำร้องที่สอง

ศาลแขวงอุบลราชธานี ขอให้สำนักงานศาลยุติธรรมส่งความเห็นของผู้ร้อง นางมน สามิลา ซึ่งเป็นจำเลยในคดีอาญาหมายเลขคำที่ ๒๗๗๕/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๘๗ หรือไม่ โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

พนักงานอัยการประจำศาลแขวงอุบลราชธานี ฟ้องผู้ร้องต่อศาลแขวงอุบลราชธานีว่า เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๕ ผู้ร้องได้กระทำความผิดต่อกฎหมายหลายกรรมต่างกัน คือ

ก. ทำสุรา คือ สุราแช่ มีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน ๑๕ ดีกรี ซึ่งสามารถดื่มกินได้ มีอาการมึนเมา เช่นเดียวกับน้ำสุรารัฐบาล บรรจุในถังพลาสติก จำนวน ๔๐ ใบ ปริมาณน้ำสุราแช่รวม ๑,๗๔๐ ลิตร โดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตผู้ทำการแทน อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย

ข. ทำสุรา คือ สุรากลั่น มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่า ๑๕ ดีกรี ซึ่งสามารถดื่มกินได้ มีอาการมึนเมาเช่นเดียวกับน้ำสุรารัฐบาล บรรจุในถังพลาสติก จำนวน ๒ ใบ แกลลอนพลาสติก จำนวน ๕ ใบ ปริมาณน้ำสุรากลั่นรวม ๑๒๕ ลิตร โดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตหรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตผู้ทำการแทน อันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

ค. มีน้ำสุรา คือ สุราแช่ ซึ่งมีแรงแอลกอฮอล์ ไม่เกิน ๑๕ ดีกรี บรรจุในถังพลาสติก จำนวน ๔๐ ใบ ปริมาณน้ำสุราแช่ รวม ๑,๗๔๐ ลิตร ไว้ในครอบครองโดยจำเลยรู้อยู่แล้วว่าเป็นน้ำสุราที่ทำขึ้นโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

ง. มีน้ำสุรา คือ สุรากลั่น ซึ่งมีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่า ๑๕ ดีกรี บรรจุในถังพลาสติก จำนวน ๒ ใบ แกลลอนพลาสติก จำนวน ๕ ใบ ปริมาณน้ำสุรากลั่นรวม ๑๒๕ ลิตร ไว้ในครอบครองโดยผู้ร้องรู้อยู่แล้วว่าเป็นน้ำสุราที่ทำขึ้นโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

จ. ขายสุราแช่ สุรากลั่น ซึ่งเป็นสุราที่ทำขึ้นโดยฝ่าฝืนมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ ให้แก่ประชาชนทั่วไป ในปริมาณขวดขนาด ๐.๗๕๐ ลิตร ราคาสุรากลั่นขวดละ ๔๐ บาท สุราแช่ขวดละ ๑๐ บาท อันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

ฉ. มีภาชนะ เครื่องกลั่นสำหรับทำสุรา คือถังเหล็กปิดปากเจาะรูข้างจำนวน ๑ ใบ กะละมัง อะลูมิเนียมก้นเกลี้ยง จำนวน ๑ ใบ ท่อคงคาและแป้นรองรับสุรา จำนวน ๒ อัน กระทะอะลูมิเนียม ก้นเกลี้ยงจำนวน ๑ ใบ สายยางพลาสติก จำนวน ๑ เส้น และขาเหล็กวงกลม ๓ ขา จำนวน ๑ ตัว ไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตผู้ทำการแทน

ขอให้ลงโทษผู้ร้องตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๕ พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๕๖ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓ มาตรา ๕๑ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔

ผู้ร้อง ยื่นคำให้การปฏิเสธฟ้องและโต้แย้งว่า เป็นคนเชื้อชาติและสัญชาติไทย มีอาชีพเป็นเกษตรกรทำนา จึงได้รับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเท่าเทียมกับบุคคลอื่น ผู้ร้องถูกจับกุมคุมขังทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมายด้วยการใช้อำนาจองค์กรของรัฐโดยมิได้คำนึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อันเป็นการละเมิดต่อผู้ร้อง ด้วยการถูกกล่าวหาและจับกุมคุมขังเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ซึ่งผู้ร้องเห็นว่าการกระทำดังกล่าวของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นการใช้อำนาจละเมิดต่อผู้ร้อง ทำให้ผู้ร้องได้รับความเสียหาย และขอให้ศาลแขวงอุบลราชธานี ส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๘๓

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องทั้งสองแล้ว เห็นว่า เป็นกรณีที่ศาลแขวงอุบลราชธานีจะใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ตามคำร้องที่หนึ่ง มาตรา ๔ และมาตรา ๕ ตามคำร้องที่สอง บังคับแก่คดี ซึ่งผู้ร้องทั้งสองคำร้องโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๓ กรณีต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ เมื่อศาลแขวงอุบลราชธานี ขอให้สำนักงานศาลยุติธรรมส่งความเห็นที่โต้แย้งดังกล่าวเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ และเห็นว่าคดีทั้งสองคำร้องนี้มีประเด็นบางมาตราเป็นอย่างเดียวกัน จึงให้รวมพิจารณาและวินิจฉัยในคราวเดียวกัน

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๓ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๖ “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

มาตรา ๒๗ “สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง”

มาตรา ๓๒ “บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๔๖ “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๔๘ “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๕๐ “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน”

มาตรา ๘๓ “รัฐต้องดำเนินการให้มีกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม”

มาตรา ๘๗ “รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็น

ทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการสาธารณูปโภค”

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

.....

“สุราแช่” หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่นและให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลั่นแล้ว แต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรีด้วย

“สุรากลั่น” หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้วและให้หมายความรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย

“เชื้อสุรา” หมายความว่า แป้งเชื้อสุรา แป้งข้าวหมัก หรือเชื้อใด ๆ ซึ่งเมื่อหมักกับวัตถุดิบหรือของเหลวอื่นแล้ว สามารถทำให้เกิดแอลกอฮอล์ที่ใช้ทำสุราได้”

มาตรา ๕ “ห้ามมิให้ทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี

การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง”

มาตรา ๒๕ “ห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว”

ประเด็นที่ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๗ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ เป็นบทบัญญัติทั่วไป ที่บัญญัติว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หากขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัตินั้นจะใช้บังคับมิได้ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติทั่วไป ที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง โดยเฉพาะคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ เป็นหลักการทั่วไปที่หน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ของรัฐจะต้องถือปฏิบัติ ดังนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๗ จึงไม่ใช่เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่บุคคลจะอ้างได้ว่า มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่วินิจฉัยตามบทมาตราดังกล่าว

กรณีจึงมีข้อพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และ มาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักการเกี่ยวกับการที่บุคคลจะถูกลงโทษทางอาญาว่า บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้ ส่วนพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ บัญญัติบทนิยาม คำว่า “สุราแช่” “สุรากลั่น” “เชื้อสุรา” ฯลฯ เป็นเรื่องกำหนดความหมายของคำว่า สุราแช่ สุรากลั่น และเชื้อสุรา มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดทำสุรา หรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี วรรคสอง เป็นเรื่องกำหนดเงื่อนไขในการจะออกใบอนุญาต มาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว เป็นบทบัญญัติถึงการกระทำที่เป็นความผิดและกำหนดโทษแก่บุคคลที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ซึ่งเป็นไปตามหลักการที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ บัญญัติไว้ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒

ประเด็นที่ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มีเจตนารมณ์ให้บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเองเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนเอง การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนให้ได้ประโยชน์ร่วมกัน สำหรับจารีตประเพณี ศิลปะ หรือวัฒนธรรมอันดีของชุมชนก็ให้อนุรักษ์ไว้ แต่สิทธิตามที่กล่าว จะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติด้วย ซึ่งขณะนี้ยังไม่มียกเว้นบทบัญญัติของกฎหมายเรื่องสิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมบัญญัติไว้ จึงไม่อาจอ้างได้ว่าพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖

ประเด็นที่ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินอาจมีได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ทั้งนี้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้” การจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ ซึ่งต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งด้วย จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินอาจมีได้ สำหรับพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ บัญญัติบทนิยาม มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติห้ามทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี และวรรคสอง บัญญัติว่า การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งเป็นเรื่องการห้ามทำสุรา หรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง และการออกใบอนุญาตให้ทำสุรา ส่วนมาตรา ๒๕ บัญญัติห้ามมิให้ซื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าว ซึ่งมาตรา ๒๔ ได้บัญญัติห้ามทำหรือขายซื้อสุรา เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต มาตรา ๒๕ จึงเป็นบทบัญญัติที่ห้ามมิให้ซื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต หากฝ่าฝืนมีความผิดและมีโทษไม่ได้เกี่ยวกับบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิในทรัพย์สินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

ประเด็นที่ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และวรรคสอง บัญญัติ

ข้อยกเว้นเรื่องการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพไว้ว่า เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค ฯลฯ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ เป็นเรื่องบทนิยาม เรื่องการห้ามทำสุรา หรือมีภษณะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่ได้รับใบอนุญาต และเรื่องห้ามมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่ได้รับใบอนุญาต ซึ่งแม้จะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพในการทำสุรา แต่ก็ได้ไม่ได้ห้ามเด็ดขาด โดยกำหนดให้ต้องขออนุญาตทำสุรา หรือมีเชื้อสุราได้จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประกอบกับพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มีความมุ่งหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จัดระเบียบการประกอบอาชีพการทำสุราและคุ้มครองผู้บริโภคสุรา แม้จะเป็นการจำกัดเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง แต่กรณีก็ต้องด้วยข้อยกเว้นตาม มาตรา ๕๐ วรรคสอง และเป็นการจำกัดเสรีภาพเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งเสรีภาพในการประกอบอาชีพสุรา เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ดังนั้นพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ ประกอบมาตรา ๒๕ เฉพาะความหมายของเชื้อสุราในส่วนที่ไม่ได้หมายความว่าถึงแม้ข้าวหมัก และมาตรา ๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐

ประเด็นที่ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และ มาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ หรือไม่

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ บัญญัติว่า “รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้ อย่างเป็นธรรม” และ มาตรา ๘๓ บัญญัติว่า “รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัย กลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอน ทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้อง กับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็น เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีสาธารณสุข โภค” เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๓ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๕ ว่าด้วยแนวนโยบาย

พื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บทบัญญัติในหมวดนี้มีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามมาตรา ๒๑๑ คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดิน ต้องชี้แจงต่อรัฐสภาให้ชัดเจนว่าจะดำเนินการใดเพื่อบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ และต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการรวมทั้งปัญหาและอุปสรรค เสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง” รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ จึงเป็นบทบัญญัติที่มีไว้เป็นแนวทางในการตรากฎหมาย และกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล อยู่ในความควบคุมตรวจสอบของรัฐสภา เป็นเรื่องการกำหนดนโยบายบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ภายใต้การควบคุมของรัฐสภา สำหรับพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ซึ่งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ห้ามมิให้ทำสุรา และขายเชื้อสุรา ไม่ได้เกี่ยวกับแนวนโยบายแห่งรัฐแต่อย่างใด พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๗

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า

๑. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๘๗

๒. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗

๓. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ ประกอบมาตรา ๒๕ เฉพาะความหมายของเชื้อสุราในส่วนที่ไม่ได้หมายความว่าความถึงแป้งข้าวหมัก และมาตรา ๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐

นายกระมล ทองธรรมชาติ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายจิระ บุญพจนสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายพัน จันทรปาน	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมงคล สระฐาน	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมานิต วิทยาเต็ม	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุวิทย์ ชีรพงษ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอุระ หวังอ้อมกลาง	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาลทราจารย์ ดร.กรมล ทงชรรษชาติ ประชานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๒ - ๕๓/๒๕๔๘

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายสำรอง จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๑๕๓๒/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ และศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นางมน สามิลา) ในคดีอาญา หมายเลขดำที่ ๒๗๗๕/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำร้องของจำเลยจำนวนสองคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ โดยในคำร้องแรก และคำร้องที่สอง มีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายสรุปได้ ดังนี้

พนักงานอัยการประจำศาลแขวงอุบลราชธานี ฟ้องผู้ร้องต่อศาลแขวงอุบลราชธานีว่า เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕ และเมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๕ ได้กระทำความผิด ดังนี้

จำเลยในทั้งสองคำร้อง มีสุราแช่ สุรากลั่น และขายสุราแช่ สุรากลั่น รวมทั้งมีภาชนะเครื่องกลั่น สำหรับทำสุราไว้ในครอบครองฯ

ผู้ร้อง (จำเลย) ทั้งสองคำร้องยื่นคำให้การปฏิเสธฟ้องของพนักงานอัยการโจทก์ และขอให้ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่ (ในคำร้องแรก) และพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๘๗ หรือไม่ (ในคำร้องที่สอง)

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องทั้งสองแล้ว เห็นว่า เมื่อศาลแขวงอุบลราชธานีขอให้สำนักงานศาลยุติธรรมส่งความเห็นดังกล่าวตามทางการอันเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีและยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับ

บทบัญญัตินั้น ประกอบคำร้องทั้งสองที่กล่าวอ้าง อ้างในมาตราเดียวกันหลายมาตรา ศาลรัฐธรรมนูญ จึงมีอำนาจรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ และให้ร่วมพิจารณาในคราวเดียวกัน

ประเด็นในการพิจารณาและคำวินิจฉัย

เนื่องจากประเด็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหลายมาตราด้วยกัน คือ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่ จึงต้องแยกพิจารณาทีละมาตรา ดังนี้

ประเด็นแรก ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐

พิจารณาแล้ว เนื่องจากสุราเป็นเครื่องดื่มที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและอนามัยของประชาชน รัฐธรรมนูญจึงให้รัฐมีอำนาจตรากฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคหรือสวัสดิภาพของประชาชน ซึ่งในกรณีนี้ ก็คือ พระราชบัญญัติสุรา ๒๕๔๓ มาตรา ๔ โดยให้ความหมายของคำว่า สุราแช่ สุรากลับ และ เชื้อสุราไว้และบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดทำหรือ "ขายเชื้อสุรา" เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต และในมาตรา ๒๕ บัญญัติว่า "ห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อหรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว"

ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มีเจตนารมณ์ให้บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม มีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีสิทธิมีส่วนร่วมในการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเองเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนเอง การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนให้ได้ประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งมีสิทธิอนุรักษ์จารีตประเพณี ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของชุมชนและของชาติจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติด้วย ซึ่งขณะนี้ยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดขอบเขตและวิธีการใช้สิทธิของบุคคล ซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในเรื่องดังกล่าวไว้ ผู้ร้องจึงยังไม่มีสิทธิที่จะยกรัฐธรรมนูญมาตรานี้เป็นข้อต่อสู้ได้ และเมื่อพิจารณาความในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๔๘ แล้ว เห็นว่ารัฐธรรมนูญบัญญัติให้รัฐสามารถบัญญัติกฎหมาย จำกัดสิทธิและเสรีภาพได้หากกระทำเท่าที่จำเป็น และไม่กระทบ

สาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ กรณีนี้หากผู้ร้องขออนุญาตทำสุราก็จะสามารถมีสุรา สุราแช่ หรือ เชื้อสุราไว้ในครอบครองหรือจำหน่ายสุราได้ จึงเห็นว่าบทบัญญัติ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ พระราชบัญญัติสุราฯ ไม่กระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญแห่งสิทธิของบุคคลที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง รับรองไว้

นอกจากนั้น การที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ก็ยังรับฟังไม่ได้ ทั้งนี้ เพราะศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีคำวินิจฉัยที่ ๒๕/๒๕๔๗ ตีความคำว่า “เชื้อสุรา” เฉพาะคำว่า “แป้งข้าวหมัก” เท่านั้นที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ดังนั้น หากผู้ร้องต้องการต่อสู้ในประเด็นนี้ควรต้องบรรยาย แก่ฟ้องให้ชัดเจนว่า เชื้อสุราที่ตนมีอยู่นั้น คือ “แป้งข้าวหมัก” แต่ในกรณีนี้ โจทก์บรรยายฟ้อง สามประเด็น คือ จำเลยทั้งแปดมีสุราแช่ สุรากลั่น และเชื้อสุราไว้ในครอบครองโดยมิได้กล่าวถึง แป้งข้าวหมักและจำเลยก็มีได้ยกข้อต่อสู้ในประเด็นนี้

ส่วนประเด็นที่สอง ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๗ เพราะทำให้ผู้ร้องซึ่งเป็น ประชาชนคนไทยไม่มีโอกาสจะค้นคิดประดิษฐ์สินค้า วิธีการแปรรูปพืชผลผลิตในทางที่จะเอื้อประโยชน์ ในการบริโภค และค้าขายแข่งขันในทางเศรษฐกิจแบบเสรีได้เลย ... ก็รับฟังไม่ได้เช่นกัน เพราะ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๕ ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มิได้เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล แต่เป็นบทบัญญัติที่กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทาง สำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญ กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม ตามมาตรา ๘๓ และให้รัฐต้อง สนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด ตามมาตรา ๘๗ ดังนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า บุคคลไม่มีสิทธิยกเอารัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ มาเป็นข้อต่อสู้ได้ คงมีเพียงรัฐสภา เท่านั้นที่จะตรวจสอบว่ารัฐบาลได้ดำเนินการให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

สำหรับข้อโต้แย้งของผู้ร้องที่อ้างว่าพระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๓๒ นั้น เป็นกระบวนการกล่าวอ้าง

เพื่อใช้เชื่อมโยงมาสู่การพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในมาตราดังกล่าว

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔ โดยเฉพาะสุราแช่ สุรากลั่น และเชื้อสุรา ยกเว้นแป้งข้าวหมัก มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายจิระ บุญพจนสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๒ - ๕๓/๒๕๔๗

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๗

เรื่อง ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายสำรอง จันทะวงศ์ กับพวก รวม ๘ คน) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๑๕๓๒/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๔๖) และศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นางมน สามิลา) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๒๗๗๕/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๔ (เรื่องพิจารณาที่ ๑๖/๒๕๔๖)

กรณีสืบเนื่องจากพนักงานอัยการประจำศาลแขวงอุบลราชธานีเป็นโจทก์ยื่นฟ้องต่อศาลแขวงอุบลราชธานี ขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ และ พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๕๓ เป็นสองคดี และจำเลยทั้งสองคดีโต้แย้งว่าบทบัญญัติของกฎหมายที่ขอให้ศาลลงโทษดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ศาลแขวงอุบลราชธานีจึงขอให้สำนักงานศาลยุติธรรมส่งความเห็นของจำเลยเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ดังนี้

๑. คดีหมายเลขดำที่ ๑๕๓๒/๒๕๔๕ ระหว่าง พนักงานอัยการประจำศาลแขวงอุบลราชธานี โจทก์ นายสำรอง จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน จำเลย ซึ่งจำเลยทั้งแปด ได้แย้งว่าพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญรับไว้เป็นเรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๔๖

๒. คดีหมายเลขดำที่ ๒๗๗๕/๒๕๔๕ ระหว่าง พนักงานอัยการประจำศาลแขวงอุบลราชธานี โจทก์ นางมน สามิลา จำเลย ซึ่งจำเลยได้แย้งว่าพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๘๗ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญรับไว้เป็นเรื่องพิจารณาที่ ๑๖/๒๕๔๖

เนื่องจากคดีทั้งสองมีประเด็นอย่างเดียวกันและเกี่ยวพันกัน ศาลรัฐธรรมนูญจึงได้พิจารณาวินิจฉัยคดีทั้งสองเรื่องรวมกันไป ส่วนความละเอียดคดีทั้งสองเรื่องดังกล่าวปรากฏตามสำนวนและคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (คำวินิจฉัยกลาง) แล้ว

เมื่อรวมพิจารณาคดีทั้งสองเรื่องรวมกันไปแล้ว คงมีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติศุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญ

“มาตรา ๖ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือ ข้อบังคับ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

“มาตรา ๒๗ สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดย คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง”

“มาตรา ๓๒ บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่า โทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

“มาตรา ๔๖ บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วม ในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

“มาตรา ๔๘ สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและ การจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่ กฎหมายบัญญัติ”

“มาตรา ๕๐ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขัน โดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง กฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครอง

ประชาชนในด้านสาธารณสุขโลก การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือขัดขวางไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน”

“มาตรา ๘๓ รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม”

“มาตรา ๘๗ รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการสาธารณสุขโลก”

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓

“มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

.....

“สุราแช่” หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่นและให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลั่นแล้ว แต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรีด้วย

“สุรากลั่น” หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้วและให้หมายความรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย”

“เชื้อสุรา” หมายความว่า แป้งเชื้อสุรา แป้งข้าวมักหรือเชื้อใด ๆ ซึ่งเมื่อหมักกับวัตถุดิบหรือของเหลวอื่นแล้วสามารถทำให้เกิดแอลกอฮอล์ที่ใช้ทำสุราได้”

“มาตรา ๕ ห้ามมิให้ผู้ใดทำสุรา หรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะรับใบอนุญาตจากอธิบดี

การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

“มาตรา ๒๕ ห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว”

เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยคำนิยามคำว่า “เชื้อสุรา” ตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔ เฉพาะคำว่า “แป้งข้าวมัก” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ปราบกฏ

ตามคำวินิจฉัยที่ ๒๕/๒๕๔๗ ซึ่งต้องยึดถือเป็นบรรทัดฐาน ฉะนั้นการพิจารณาวินิจฉัยนิยามคำว่า “เชื้อสุรา” ตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ ต่อไปนี้จะไม่มีความหมายรวมถึงคำว่า “แป้งข้าวหมัก” ด้วย

พิเคราะห์แล้วเห็นว่าสิทธิตามรัฐธรรมนูญตามที่กล่าวไว้ในมาตรา ๔๖ จะต้องเป็นสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งขณะนี้ยังไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลในเรื่องอันเป็นมูลพิพาทคดีนี้ สิทธิในทรัพย์สินของบุคคลที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ ก็อาจถูกจำกัดขอบเขตแห่งสิทธิโดยกฎหมายได้ และรัฐธรรมนูญมาตรา ๕๐ แม้จะคุ้มครองเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพของบุคคลเป็นหลักก็ตาม แต่ก็หาใช่จะใช้เสรีภาพดังกล่าวได้โดยไม่มีขอบเขต ความในวรรคสองของมาตรา ๕๐ ยกเว้นให้จำกัดเสรีภาพได้ในหลายกรณี เช่นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การคุ้มครองผู้บริโภค การรักษาสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชนหรือเพื่อป้องกันการผูกขาด เมื่อพิเคราะห์พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ นิยามคำว่า “สุราแช่” “สุรากลั่น” และ “เชื้อสุรา” ตามมาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ แล้ว เห็นว่า “สุราแช่” และ “สุรากลั่น” เป็นน้ำเมา ส่วน “เชื้อสุรา” (ยกเว้นแป้งข้าวหมัก) ซึ่งเมื่อหมักกับวัตถุดิบหรือของเหลวอื่นแล้วสามารถทำให้เกิดแอลกอฮอล์ที่ใช้ทำสุราได้ ซึ่งหากไม่มีการควบคุมให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมย่อมจะเกิดความโกลาหล และส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีในสังคมได้ การที่พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ บัญญัติห้ามมิให้ทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในความครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีก็ดี หรือมาตรา ๒๕ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้วก็ดี ล้วนเป็นมาตรการในการรักษาความมั่นคงของรัฐและคุ้มครองประโยชน์ประชาชนในด้านสาธารณสุข รักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน คุ้มครองผู้บริโภคและเพื่อสวัสดิภาพของประชาชน ซึ่งเป็นไปตามนัยที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสอง จึงถือได้ว่าพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ ตามนิยามคำว่า “สุราแช่” “สุรากลั่น” และ “เชื้อสุรา” (ยกเว้นแป้งข้าวหมัก) และมาตรา ๕ กับมาตรา ๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒

มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ เป็นคนละเรื่องคนละประเด็นกับพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓
มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงไม่มีกรณีที่ขัดหรือแย้งต่อกัน

อาศัยเหตุดังได้พิจารณาма จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔ นิยาม
คำว่า “สุราแช่” “สุรากลั่น” และ “เชื้อสุรา” (ยกเว้นแป้งข้าวหมัก) และมาตรา ๕ กับมาตรา ๒๕
ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘
มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗

นายจิระ บุญพจนสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายจุมพล ณ สงขลา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๒ - ๕๓/๒๕๔๗

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๗

เรื่อง ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายสำรอง จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๑๕๓๒/๒๕๔๕ และคำโต้แย้งของจำเลย (นางมน สามิลา) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๒๗๗๕/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

คำร้องแรก ศาลแขวงอุบลราชธานีขอให้สำนักงานศาลยุติธรรมส่งความเห็นของผู้ร้องคือนายสำรอง จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน ซึ่งเป็นจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๑๕๓๒/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ โดยผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗

คำร้องที่สอง ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งความเห็นของผู้ร้องคือ นางมน สามิลา ซึ่งเป็นจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๒๗๗๕/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีผู้ร้องโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๘๗

ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า คำร้องทั้งสองมีประเด็นอย่างเดียวกัน จึงให้รวมพิจารณาวินิจฉัยเข้าด้วยกัน ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง ข้ออ้างของทุกฝ่ายปรากฏในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

พิเคราะห์แล้ว ตามคำร้องทั้งสองคดีสรุปได้ว่า ผู้ร้อง (จำเลย) ในคดีเหล่านี้ถูกฟ้องในข้อหากระทำความผิดตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ซึ่งมีโทษอาญา ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่ เห็นว่า ย่อมเป็นที่ทราบกันดีว่าการเสพสุรา และสิ่งมีนเมาต่าง ๆ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม รัฐจึงจำเป็นต้องออกกฎหมายควบคุมการทำ การจำหน่าย การมีสุรา

และการมีภษณะเครื่องกลั่นสุราไว้ในครอบครอง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสงบสุขในบ้านเมือง บทบัญญัติ
ที่ให้อำนาจรัฐออกกฎหมายควบคุมในเรื่องนี้ ก็คือ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า
“การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ
เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้าน
สาธารณูปโภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบ
อาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค ฯลฯ” พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕
และมาตรา ๒๕ ย่อมถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่รัฐตราขึ้นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี
ของประชาชน เนื่องจากการเสพสุราและสิ่งมีนเมานอกจากจะขัดกับหลักทางศาสนาแล้วยังอาจสร้าง
ความเดือดร้อนรำคาญและความสูญเสียในชีวิตร่างกายตลอดจนทรัพย์สิน นอกจากนั้นก็จำเป็นที่รัฐ
จะต้องให้การคุ้มครองผู้เสพหรือผู้บริโภคด้วย เพราะหากการทำหรือการผลิตไม่เป็นไปตามมาตรฐาน
ที่ทางราชการกำหนดไว้ ก็อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของผู้เสพได้ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓
มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่รัฐตราขึ้นเพื่อรักษาความสงบ
เรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ภายใต้เงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๕๐ วรรคสอง ดังนั้น บทบัญญัติของพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ดังกล่าว จึงไม่ขัด
หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง และไม่อาจขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติต่าง ๆ ของ
รัฐธรรมนูญตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง

อาศัยเหตุผลดังที่กล่าวมา จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕
และมาตรา ๒๕ มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘
มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิมนวิชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๒ - ๕๓/๒๕๔๘

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลยเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

ก. คำร้องที่หนึ่ง

สำนักงานศาลยุติธรรมส่งความเห็นของนายสำรอง จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน ผู้ร้อง ซึ่งเป็นจำเลยในคดีอาญาหมายเลขคำที่ ๑๕๓๒/๒๕๔๕ ของศาลแขวงอุบลราชธานีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่ โดยมีความปรากฏตามคำร้องดังนี้

พนักงานอัยการประจำศาลแขวงอุบลราชธานี ฟ้องผู้ร้องต่อศาลแขวงอุบลราชธานีว่า เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕ ผู้ร้องได้กระทำความผิด คือ

ก. ร่วมกันมีสุราแช่ ปริมาตรรวมกัน ๒๐๕ ลิตร ไว้ในครอบครองโดยจำเลยทั้งแปดรู้อยู่แล้ว ว่าเป็นน้ำสุราที่ทำขึ้นโดยฝ่าฝืนกฎหมาย

ข. ร่วมกันมีสุรากลั่นรวมปริมาณน้ำสุรากลั่น ๓๘๕.๓๗๕ ลิตร ไว้ในครอบครองโดยผู้ร้องรู้อยู่แล้วว่า เป็นสุราที่ทำขึ้นโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

ค. ร่วมกันมีเชื้อสุราน้ำหนัก ๑ กิโลกรัม ไว้ในครอบครอง ทั้งนี้ผู้ร้องไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต และมีได้เป็นผู้ซื้อหรือได้ซื้อสุราดังกล่าวมาจากผู้ได้รับใบอนุญาต อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย

ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ และประมวลกฎหมายอาญา

ผู้ร้อง ให้การปฏิเสธฟ้อง

และโต้แย้งว่า โจทก์ฟ้องคดีนี้เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ โดยชัดแจ้ง เนื่องจากพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕

เป็นการกล่าวถึงการมีเชื้อสุราและสุราแช่ไว้ในครอบครองโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเป็นความผิดที่มีโทษทางอาญาแต่เดิม ภายหลังได้มีการตราบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ ซึ่งเป็นการบัญญัติให้การรับรองคุ้มครองสิทธิของปวงชนชาวไทยในเรื่องการใช้สิทธิที่จะอนุรักษ์ฟื้นฟูภูมิปัญญาชุมชนท้องถิ่นในการผลิตเครื่องดื่มสุราแช่ของตนหรือในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรของตนให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นในทางเศรษฐกิจ เพื่อการบริโภค เพื่อการประกอบอาชีพหรือประกอบกิจการและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม เพื่อมิให้มีการผูกขาดตัดตอนและขัดขวางไม่เป็นธรรมในการพัฒนาแข่งขันการผลิตเชื้อสุราหรือสุราแช่และเป็นการสนองนโยบายแห่งรัฐที่จกต้องดำเนินการให้มีการกระจายโอกาส กระจายรายได้และเป็นธรรม อันจะเป็นการสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด ป้องกันและผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อมในเรื่องเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาผลิตเชื้อสุราหรือสุราแช่ และขอให้ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗

ข. คำร้องที่สอง

สำนักงานศาลยุติธรรมส่งความเห็นของนางมน สามิลา ผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยในคดีอาญา หมายเลขดำที่ ๒๗๓๕/๒๕๔๕ ของศาลแขวงอุบลราชธานีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔ โต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๘๗ หรือไม่ โดยปรากฏความสำคัญในคำร้องดังนี้

พนักงานอัยการประจำศาลแขวงอุบลราชธานี ฟ้องผู้ร้องต่อศาลแขวงอุบลราชธานีว่า เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๕ ผู้ร้องได้กระทำความผิดต่อกฎหมายหลายกรรมต่างกัน คือ

ก. ทำสุราแช่ มีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน ๑๕ ดีกรี ซึ่งสามารถดื่มกินได้ ปริมาณน้ำสุราแช่รวม ๑,๗๔๐ ลิตร โดยมิได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตผู้ทำการแทน อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย

ข. ทำสุรากลั่น มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่า ๑๕ ดีกรี ซึ่งสามารถดื่มกินได้ ปริมาณน้ำสุรากลั่นรวม ๑๒๕ ลิตร โดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตหรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตผู้ทำการแทน อันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

ค. มีสุราแช่ ปริมาณน้ำสุราแช่ รวม ๑,๗๔๐ ลิตร ไว้ในครอบครองโดยจำเลยรู้อยู่แล้วว่าเป็นน้ำสุราที่ทำขึ้นโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

ง. มีสุรากลั่น ปริมาณน้ำสุรากลั่น รวม ๑๒๕ ลิตร ไว้ในครอบครองโดยผู้ร้องรู้อยู่แล้วว่าเป็นน้ำสุราที่ทำขึ้นโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

จ. ขายสุราแช่ สุรากลั่น ซึ่งเป็นสุราที่ทำขึ้นโดยฝ่าฝืนมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ให้แก่ประชาชนทั่วไป ในราคาสุรากลั่นขวดละ ๔๐ บาท สุราแช่ขวดละ ๑๐ บาท อันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

ฉ. มีภาชนะ เครื่องดื่มกลั่นสุรา คือถังเหล็กปิดปากเจาะรูข้างจำนวน ๑ ใบ กะละมังอะลูมิเนียม ก้นเกลี้ยง จำนวน ๑ ใบ ท่อคงคาและแป้นรองรับสุรา จำนวน ๒ อัน กระทะอะลูมิเนียมก้นเกลี้ยง จำนวน ๑ ใบ สายยางพลาสติก จำนวน ๑ เส้น และขาเหล็กวงกลม ๓ ขา จำนวน ๑ ตัว ไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต หรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตผู้ทำการแทน

ขอให้ลงโทษผู้ร้องตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ และประมวลกฎหมายอาญา

ผู้ร้อง ให้การปฏิเสธฟ้อง

และโต้แย้งว่า เป็นคนเชื้อชาติและสัญชาติไทย มีอาชีพเป็นเกษตรกรทำนา จึงได้รับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเท่าเทียมกับบุคคลอื่น ผู้ร้องถูกจับกุมคุมขังทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมายด้วยการใช้อำนาจองค์กรของรัฐโดยมิได้คำนึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อันเป็นการละเมิดต่อผู้ร้อง ด้วยการถูกกล่าวหาและจับกุมคุมขังเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ซึ่งผู้ร้องเห็นว่าการกระทำดังกล่าวของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นการใช้อำนาจละเมิดต่อผู้ร้อง ทำให้ผู้ร้องได้รับความเสียหายและขอให้ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๘๗

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามคำร้องที่หนึ่ง และคำร้องที่สอง เป็นการโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒

มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ และคดีทั้งสองคำร้องนี้มีประเด็นบางมาตราเป็นอย่างเดียวกัน จึงให้รวมพิจารณาและวินิจฉัยในคราวเดียวกัน

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๖ “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

มาตรา ๒๗ “สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง”

มาตรา ๓๒ “บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๔๖ “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๔๘ “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบทอดย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบทอดย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๕๐ “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครอง

ประชาชนในด้านสาธารณสุขโลก การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน”

มาตรา ๘๓ “รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม”

มาตรา ๘๔ “รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการสาธารณสุขโลก”

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

.....

“สุราแช่” หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่นและให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรา
กลั่นแล้ว แต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรีด้วย

“สุรากลั่น” หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้วและให้หมายความรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับ
สุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย

“เชื้อสุรา” หมายความว่า แป้งเชื้อสุรา แป้งข้าวหมัก หรือเชื้อใด ๆ ซึ่งเมื่อหมักกับวัตถุดิบหรือ
ของเหลวอื่นแล้ว สามารถทำให้เกิดแอลกอฮอล์ที่ใช้ทำสุราได้”

มาตรา ๕ “ห้ามมิให้ผู้ใดทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง
เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี

การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง”

มาตรา ๒๕ “ห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความ
ในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว”

ประเด็นที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และ
มาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ นั้น

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ เป็นบทบัญญัติทั่วไป ที่บัญญัติว่ารัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หากขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัตินั้นจะใช้บังคับมิได้ อันเป็นบทบัญญัติที่แสดงว่ารัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ไม่ได้เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่จะอ้างได้ว่ามีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวได้ สำหรับกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติทั่วไปที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครอง โดยเฉพาะคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพัน รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ เป็นหลักการทั่วไปที่หน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ของรัฐจะต้องถือปฏิบัติ ไม่ใช่เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองไว้โดยถาวรอันบุคคลจะอ้างได้ว่ามีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่วินิจฉัยตามบทมาตราดังกล่าวทั้งสองมาตรา

มีข้อพิจารณาต่อไปว่าพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ หรือไม่

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักการเกี่ยวกับการที่บุคคลจะถูกลงโทษทางอาญาว่า บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้ อันเป็นบทบัญญัติที่ห้ามใช้กฎหมายอาญาลงโทษย้อนหลังการกระทำผิดของบุคคลที่เกิดก่อนมีกฎหมายบัญญัติการกระทำผิดไว้ ส่วนพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ เป็นบทนิยาม คำว่า “สุราแช่” “สุรากลั่น” และ “เชื้อสุรา” มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดทำสุรา หรือมีภษณะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี วรรคสอง เป็นเรื่องกำหนดเงื่อนไขในการจะออกใบอนุญาต มาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติที่ห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวเป็นการบัญญัติถึงการกระทำที่เป็นความผิดเพราะมีกฎหมายห้าม (Mala Prohibita) มิใช่การกระทำเป็นความผิดในตัวเอง การลงโทษบุคคลเพราะมีกฎหมายห้ามมิให้กระทำได้ดังกล่าวดังกล่าวตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ จึงเป็นไปตามหลักการที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒

บัญญัติไว้ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒

ปัญหาที่ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ หรือไม่

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มีเจตนารมณ์ให้บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม มีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเองเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนเอง การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนให้ได้ประโยชน์ร่วมกัน สำหรับจารีตประเพณี ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของชุมชนก็ให้อนุรักษ์ไว้ แต่สิทธิตามที่กล่าว จะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติด้วย ซึ่งขณะนี้ยังไม่มียกเว้นของกฎหมายเรื่องสิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมบัญญัติไว้ จึงไม่อาจอ้างได้ว่าพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ หรือไม่

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินอาจมีได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้” การจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ ซึ่งต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งด้วย จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินอาจมีได้ สำหรับพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ บัญญัติบทนิยาม มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติห้ามทำสุรา หรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี และวรรคสอง บัญญัติว่า การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งเป็นเรื่องห้ามทำสุรา หรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครองและการออกใบอนุญาตให้ทำสุรา

ส่วนมาตรา ๒๕ บัญญัติห้ามมิเชื่อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าว ซึ่งมาตรา ๒๔ ได้บัญญัติห้ามทำหรือขายเชื่อสุรา เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต มาตรา ๒๕ จึงเป็นบทบัญญัติที่ห้ามมิให้มีเชื่อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต หากฝ่าฝืนมีความผิดและมีโทษ การกระทำตามมาตราดังกล่าวเป็นความผิดเพราะมีกฎหมายห้ามเช่นเดียวกันไม่ได้เกี่ยวกับบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิในทรัพย์สินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

ปัญหาว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ หรือไม่

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และวรรคสอง บัญญัติข้อยกเว้นเรื่องการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพไว้ว่า เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค ฯลฯ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ เป็นเรื่องบทนิยาม เรื่องการห้ามทำสุรา หรือมีภานะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่ได้รับใบอนุญาต และเรื่องห้ามมิเชื่อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่ได้รับใบอนุญาต ซึ่งแม้จะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพในการทำสุรา แต่ก็ไม่ได้ห้ามเด็ดขาด โดยกำหนดให้ต้องขออนุญาตทำสุรา หรือมีเชื่อสุราได้จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประกอบกับพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มีความมุ่งหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จัดระเบียบการประกอบอาชีพการทำสุราและคุ้มครองผู้บริโภคสุรา แม้จะเป็นการจำกัดเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง แต่กรณีก็ต้องด้วยข้อยกเว้นตามมาตรา ๕๐ วรรคสอง และเป็นการจำกัดเสรีภาพเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งเสรีภาพในการประกอบอาชีพสุรา เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ดังนั้นพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ ประกอบมาตรา ๒๕ เฉพาะความหมายของเชื่อสุราในส่วนที่ไม่ได้หมายความถึงแป้งข้าวหมัก และมาตรา ๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐

ปัญหาว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ จัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่นั้น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๕ เรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งมีความหมายว่าผู้มีอำนาจตรารัฐธรรมนูญมีอำนาจที่จะกำหนดได้ว่ารัฐจะต้องมีจุดประสงค์ที่จะปฏิบัติอย่างไร ซึ่งเป็นการบังคับรัฐบาลทุกรัฐบาลที่จะต้องดำเนินการตามจุดประสงค์อันนี้ซึ่งเรียกว่า “แนวนโยบายแห่งรัฐ” ซึ่งเป็น “หลักการ” (PRINCIPLE) แห่งนโยบายแห่งรัฐ (STATE POLICY) แต่แม้หลักการหรือจุดประสงค์นี้รัฐธรรมนูญจะกำหนดไว้แน่นอน แต่รัฐบาลทุกรัฐบาลก็อาจกำหนดวิถีทางหรือนโยบายที่จะบรรลุถึงหลักการนี้แตกต่างกันได้ เช่น หลักการที่จะรักษาไว้ซึ่งเอกราช รัฐบาลหนึ่งอาจมีวิถีทางหรือนโยบายที่จะรักษาเอกราชโดยผูกพันมิตรกับประเทศหนึ่ง อีกรัฐบาลหนึ่งอาจมีวิถีทางหรือนโยบายผูกพันมิตรกับประเทศทั่ว ๆ ไป

ความประสงค์ที่กำหนดแนวนโยบายแห่งรัฐลงไว้ในรัฐธรรมนูญมีดังนี้

๑. ทำให้รัฐบาลทุกรัฐบาลต้องยอมรับแนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งเป็นหลักการแห่งนโยบายไปปฏิบัติจัดทำ เพราะเป็นหลักการกลาง ๆ ที่ทำให้มีการบริหารราชการแผ่นดินต่อเนื่องกันโดยสม่ำเสมอ

๒. แสดงให้ราษฎรเห็นเจตจำนงของรัฐว่าจะดำเนินนโยบายให้บรรลุถึงหลักการอันใด เพราะได้บัญญัติหลักการแห่งนโยบายไว้ชัดเจนในรัฐธรรมนูญนั่นเอง

๓. ทำให้สภาผู้แทนราษฎรและคณะรัฐมนตรีทราบแนวทางที่จะบัญญัติกฎหมายและบริหารราชการแผ่นดิน

อนึ่ง แนวนโยบายนี้มีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการบริหารราชการแผ่นดินตามนโยบายที่กำหนดไว้ และไม่ก่อให้เกิดสิทธิในการฟ้องร้องรัฐ ซึ่งหมายความว่าเอกชนจะฟ้องกระทรวง ทบวง กรม ให้ปฏิบัติตามแนวนโยบายนี้ไม่ได้ เป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการตามวิถีทางรัฐธรรมนูญกล่าวคือ

(๑) ถ้ารัฐบาลไม่ปฏิบัติตามให้เป็นที่ไปตามนโยบาย

(ก) สภาผู้แทนราษฎรก็อาจตั้งกระทู้ เปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อทราบข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น หรือเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อไม่ไว้วางใจ

(๖) ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่ดำเนินการดังกล่าว ก็เป็นหน้าที่ของราษฎรที่จะไม่ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสนับสนุนพรรคการเมืองที่มีการเพิกเฉยต่อแนวนโยบายแห่งรัฐ

(๗) ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่ปฏิบัติกรให้เป็นไปตามแนวนโยบายแห่งรัฐ

(๘) รัฐบาลอาจถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์ให้ทรงยุบสภาผู้แทนราษฎร

(๙) ถ้ารัฐบาลไม่ถวายคำแนะนำให้ทรงยุบสภาฯ ก็เป็นหน้าที่ของราษฎรที่จะไม่ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสนับสนุนพรรคการเมืองที่เป็นฝ่ายจัดตั้งรัฐบาลในการเลือกตั้งคราวหน้า

ในเรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐนี้ บทบัญญัติในมาตรา ๘๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่า “บทบัญญัติในหมวดนี้มีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามมาตรา ๒๑๑ คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดิน ต้องชี้แจงต่อรัฐสภาให้ชัดเจนว่าจะดำเนินการใดเพื่อบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ และต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการรวมทั้งปัญหาและอุปสรรค เสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง” รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๗ และมาตรา ๘๘ จึงเป็นบทบัญญัติที่มีไว้เป็นแนวทางในการตรากฎหมาย และกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล อยู่ในความควบคุมตรวจสอบของรัฐสภา เป็นเรื่องการกำหนดนโยบายบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ภายใต้การควบคุมของรัฐสภา สำหรับ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ซึ่งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ห้ามมิให้ทำสุรา และขายเชื้อสุรา ไม่ได้เกี่ยวกับแนวนโยบายแห่งรัฐแต่อย่างใด พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๗ มาตรา ๘๘

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงวินิจฉัยว่า

๑. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๘๗

๒. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๘๗ และมาตรา ๘๗

๓. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ ประกอบมาตรา ๒๕ เฉพาะความหมาย
ที่ไม่เกี่ยวกับแป้งข้าวหมัก และมาตรา ๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐

ให้ยกคำร้อง

นายปรีชา เถลิมนิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๒ - ๕๓/๒๕๔๘

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายสำรอง จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๑๕๓๒/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๔๖) และศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นางมน สามิลา) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๒๗๗๕/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (เรื่องพิจารณาที่ ๑๖/๒๕๔๖)

ข้อเท็จจริง

นายสำรอง จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน (ผู้ร้อง) กระทบความผิดฐานร่วมกันมีไว้ในครอบครองซึ่งสุราที่รู้ว่าทำขึ้นโดยฝ่าฝืนกฎหมายและร่วมกันมีเชื้อสุราไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต

ผู้ร้องมอบให้ทนายยื่นคำร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๗ หรือไม่ ต่อศาลแขวงอุบลราชธานี ขอให้ศาลส่งเรื่องดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย (เรื่องพิจารณา ๑๕/๒๕๔๖) และ

นางมน สามิลา (ผู้ร้อง) กระทบความผิดฐาน ทำสุราแช่ สุรากลั่น โดยไม่ได้รับอนุญาตมีไว้ในครอบครองซึ่งสุราที่รู้ว่าทำขึ้นโดยฝ่าฝืนกฎหมาย มีภาชนะเครื่องกลั่นสุราไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยเจ้าพนักงานจับผู้ร้องได้พร้อมสุราแช่ สุรากลั่นและภาชนะเครื่องกลั่นสุรา รวมจำนวน ๑๐ รายการ

ผู้ร้องมอบให้ทนายยื่นคำร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๘๗ หรือไม่ ต่อศาลแขวงอุบลราชธานี ขอให้ศาลส่งเรื่องดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย (เรื่องพิจารณาที่ ๑๖/๒๕๔๖)

ศาลรัฐธรรมนูญได้ประชุมอภิปรายในวันอังคารที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๗ แล้วมีความเห็นให้รวมคำร้องทั้งสองไว้พิจารณาในคราวเดียวกัน

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๖ “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

มาตรา ๒๗ “สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยายหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง”

มาตรา ๓๒ “บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่ทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่ทำความผิดมิได้”

มาตรา ๔๖ “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๔๘ “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๕๐ “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบ

การประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือจำกัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน”

มาตรา ๘๓ “รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม”

มาตรา ๘๓ “รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวมหรือการจัดให้มีการสาธารณูปโภค”

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

.....

“สุราแช่” หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่นและให้หมายรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรา กลั่นแล้ว แต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรีด้วย

“สุรากลั่น” หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้วและให้หมายรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย

“เชื้อสุรา” หมายความว่า แป้งเชื้อสุรา แป้งข้าวหมักหรือเชื้อใด ๆ ซึ่งเมื่อหมักกับวัตถุดิบหรือของเหลวอื่นแล้ว สามารถทำให้เกิดแอลกอฮอล์ที่ใช้ทำสุราได้”

มาตรา ๕ “ห้ามมิให้ผู้ใดทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี

การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา ๒๕ “ห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว”

ประเด็นการวินิจฉัย

ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๓ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๓ หรือไม่

คำวินิจฉัย

การวินิจฉัยเรื่องนี้มีหลายประเด็นจึงขอแยกเป็นข้อ ๆ ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ ให้สิทธิแก่บุคคลซึ่งรวมตัวเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม มีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งการทำสุราที่บ้านของผู้ร้องเป็นการทำจากผลิตภัณฑ์การเกษตรอันเป็นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มีเจตนารมณ์ให้บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเองเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนเอง การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนให้ได้ประโยชน์ร่วมกัน สำหรับจารีตประเพณี ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของชุมชนก็ให้อนุรักษ์ไว้ แต่สิทธิตามที่กล่าวจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติด้วย ซึ่งขณะนี้ยังไม่มียกเว้นของกฎหมายเรื่องสิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมบัญญัติไว้

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ บัญญัติความหมายของคำว่า “สุราแท้” “สุรากลั่น” “เชื้อสุรา” และมาตรา ๒๕ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อหรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว

กรณีตามคำร้องเห็นว่าผู้ร้อง ไม่ได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๒๕ คือ ห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว

มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้ผู้ใดทำหรือขายเชื้อสุรา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต

พิจารณาแล้วเห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๖ กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ มาตรา ๓๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มีเจตนารมณ์ให้บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเองเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนเอง การบำรุงรักษา และการใช้

ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนให้ได้ประโยชน์ร่วมกัน สำหรับจารีตประเพณี ศิลปะ หรือวัฒนธรรมอันดีของชุมชนก็ให้อนุรักษ์ไว้ แต่สิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ จะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติด้วย ซึ่งขณะนี้ยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายเรื่องสิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมบัญญัติไว้

ความในพระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา ๒๕ ห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๔ ... แล้ว ซึ่งความในมาตรา ๒๔ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดทำหรือขายเชื้อสุรา เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิตนั้น เป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดให้บุคคลที่ประสงค์จะทำหรือขายเชื้อสุราต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมาย และในขณะนี้ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติสิทธิของการรวมตัวเป็นชุมชนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ดังนั้นพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖

ประเด็นที่ ๒ ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การสืบทอดย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบทอดย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินไว้ในมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง ว่า สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญ แต่ขอบเขตแห่งสิทธิในทรัพย์สินและการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินอาจมีได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เมื่อพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ห้ามมิให้ผู้ทำสุราหรือมีเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากอธิบดี และวรรคสอง บัญญัติว่า การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หมายความว่า กฎหมายต้องการให้ผู้ทำหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราต้องขออนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตก่อน มาตรา ๒๕ บัญญัติ ห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว และความในมาตรา ๒๔ บัญญัติ ห้ามมิให้ผู้ใดทำหรือขายเชื้อสุรา เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต หมายความว่า กฎหมายดังกล่าวต้องการห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุรา เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้” รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติทั่วไปที่ว่า สิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะถูกจำกัดมิได้ เว้นแต่อาศัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นและจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ บัญญัติให้สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินสามารถมีกฎหมายจำกัดสิทธิได้ แต่ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งด้วย เมื่อพิจารณาถึงพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๒๕ ตามที่ผู้ร้องโต้แย้งแล้วเห็นว่ากฎหมายต้องการให้การทำ ขาย หรือมีเชื้อสุรา ได้รับใบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อน ทั้งนี้เพื่อควบคุมการทำสุราซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๔๘ บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกอบกับพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๒๕ ได้บัญญัติข้อยกเว้นไว้หากผู้ร้องปฏิบัติตามกฎหมายโดยขออนุญาต ย่อมไม่กระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญของสิทธิของบุคคลอันเป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ในมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง ทั้งนี้ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๒๕ วรรคสอง มิได้มีข้อความเกี่ยวกับการสืบมรดกและสิทธิของบุคคลในการสืบมรดก จึงไม่มีข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคสอง ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

ประเด็นที่ ๓ ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสอง บัญญัติขกเว้นเรื่องการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพไว้ว่า เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค หรือประโยชน์สาธารณะอื่น

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เนื่องจากหากปล่อยให้มีการทำสุราได้อย่างเสรีโดยไม่มีการควบคุมจากรัฐแล้วก็จะเกิดปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยในสังคมได้ รัฐจึงมีความจำเป็นต้องควบคุมการทำสุรา ซึ่งนอกจากเพื่อความสงบเรียบร้อยในสังคมแล้ว ยังเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคสุราให้บริโภคสุราที่ได้มาตรฐาน จึงต้องกำหนดให้การทำสุรามีลักษณะเครื่องกั้นสุราต้องได้รับอนุญาตก่อนตามมาตรา ๕ รวมถึงการมีเชื้อสุราไว้ในครอบครองต้องได้รับอนุญาตเช่นกันตามมาตรา ๒๕ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ยังเป็นกฎหมายที่จัดระเบียบการประกอบอาชีพการทำสุราจึงเข้าช้อยกเว้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสอง ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐

ประเด็นที่ ๔ ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๗ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๕ ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม ตามมาตรา ๘๓ และให้รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด ตามมาตรา ๘๗

แนวนโยบายแห่งรัฐมีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการบริหารราชการแผ่นดินตามนโยบายที่กำหนดไว้ โดยมีได้บัญญัติให้สิทธิแก่บุคคลใดในการฟ้องร้อง รัฐให้ต้องปฏิบัติตามแนวนโยบายดังกล่าว (มาตรา ๘๘ วรรคหนึ่ง) ซึ่งหมายความว่าเอกชนจะฟ้อง กระทรวง ทบวง กรม ให้ปฏิบัติตามแนวนโยบายนี้ไม่ได้ เป็นเรื่องที่รัฐบาลต้องดำเนินการตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ

(๑) ถ้ารัฐบาลไม่ปฏิบัติตามให้เป็นไปตามนโยบาย

ก. สภาผู้แทนราษฎรก็อาจตั้งกระทู้ถาม (มาตรา ๑๘๓ มาตรา ๑๘๔) เปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี (มาตรา ๑๘๕ มาตรา ๑๘๖)

ข. ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่ดำเนินการดังกล่าวก็เป็นหน้าที่ของราษฎรที่จะไม่ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสนับสนุนพรรคการเมืองที่มีการเพิกเฉยต่อแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

(๒) ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่ปฏิบัติกรให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

ก. รัฐบาลอาจถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์ให้ทรงยุบสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๑๑๖)

ข. ถ้ารัฐบาลไม่ถวายคำแนะนำให้ทรงยุบสภาก็เป็นหน้าที่ของราษฎรที่จะไม่ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสนับสนุนพรรคการเมืองที่เป็นฝ่ายจัดตั้งรัฐบาลในการเลือกตั้งคราวหน้า

จึงได้เห็นว่า แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่เป็นบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเพื่อเป็นแนวทางที่กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการเมืองให้รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม ตามมาตรา ๘๓ ให้รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด ตามมาตรา ๘๗

ดังนั้น ที่พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ซึ่งบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว เป็นเรื่องที่กฎหมายห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งเป็นคนละเรื่องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๗

สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๓๒ ที่ผู้ร้องกล่าวอ้างนั้นเป็นกระบวนการกล่าวอ้างเพื่อใช้เชื่อมโยงมาสู่การพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในมาตราดังกล่าว

อาศัยเหตุผลดังกล่าว วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ แต่ประการใด

นายพัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายมงคล สระแก้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๒ - ๕๓/๒๕๔๘

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลยให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๖๔

สำนักงานศาลยุติธรรมมีหนังสือลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๖ ว่า ศาลแขวง อุบลราชธานี ได้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยรวมสองคำร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ในประเด็นว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๖ หรือไม่ โดยมีข้อเท็จจริงตามคำร้องสรุปได้ว่า

คำร้องที่หนึ่ง คดีหมายเลขคำที่ ๑๕๓๒/๒๕๔๕ ระหว่าง พนักงานอัยการประจำศาลแขวง อุบลราชธานี โจทก์ นายสำรอง จันทวงษ์ กับพวกรวม ๘ คน จำเลย โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลย ทั้งแปดในความผิดฐานร่วมกันมีไว้ในความครอบครองซึ่งสุราที่รู้ว่าทำขึ้นโดยฝ่าฝืนกฎหมาย และร่วมกันมีเชื่อสุราไว้ในความครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต จำเลยทั้งแปดให้การปฏิเสธและโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๖

คำร้องที่สอง คดีหมายเลขคำที่ ๒๗๗๕/๒๕๔๕ ระหว่าง พนักงานอัยการประจำศาลแขวง อุบลราชธานี โจทก์ นางมน สามิตา จำเลย โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานทำสุราแช่ สุรากลั่น โดยไม่ได้รับอนุญาต มีไว้ในครอบครองซึ่งสุราที่รู้ว่าทำขึ้นโดยฝ่าฝืนกฎหมาย มีภาชนะ เครื่องกลั่นสุราไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต จำเลยให้การปฏิเสธและโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติ สุรา พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๘๖

ผู้ร้องทั้งสองคำร้องได้ยกเหตุผลขึ้นโต้แย้งทำนองเดียวกันสรุปว่า ผู้ร้องเป็นคนไทยมีอาชีพ เกษตรทำนาและรับจ้าง ได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยเท่าเทียมกับบุคคลอื่น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒

มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ เป็นบทบัญญัติให้การรับรองคุ้มครองสิทธิของปวงชนชาวไทยในเรื่องการใช้สิทธิที่จะอนุรักษ์ฟื้นฟูภูมิปัญญาชุมชนท้องถิ่นในการผลิตเครื่องดื่มสุราแช่ของตน หรือในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรอันได้แก่ข้าวให้เป็นสุรา หรือสุราแช่ให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นในทางเศรษฐกิจ เพื่อการบริโภค เพื่อการประกอบอาชีพ หรือประกอบกิจการและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม เพื่อมิให้มีการผูกขาดตัดตอนและจำกัดความไม่เป็นธรรมในการพัฒนาแข่งขันการผลิตหรือสุราหรือสุราแช่ และเป็นการสนองนโยบายแห่งรัฐที่จกต้องดำเนินการให้มีการกระจายโอกาสกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม อันจะเป็นการสนับสนุนระบบเศรษฐกิจอย่างเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด ป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อมในเรื่องเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาผลิตหรือสุราหรือสุราแช่ หากมีการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีต่อไป เป็นการทำให้ผู้ร้องอาจถูกลิดรอนสิทธิเสรีภาพและอาจได้รับผลภัยจากคำพิพากษาของศาล พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มีเจตนารมณ์ที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญโดยแจ้งชัด อันมีผลทำให้ไม่สามารถบังคับใช้ได้โดยปริยาย เพราะเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และการที่ผู้ร้องถูกฟ้องให้ลงโทษเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๒๗ สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาลและองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง

มาตรา ๓๒ บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

มาตรา ๔๖ บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๔๘ สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การตีบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการตีบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๐ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน

มาตรา ๕๑ รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม

มาตรา ๕๒ รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการสาธารณสุข

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

๗๑๗

“สุราแช่” หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่นและให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรา
กลั่นแล้ว แต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรีด้วย

“สุรากลั่น” หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้ว และให้หมายความรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับ
สุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย

“เชื้อสุรา” หมายความว่า แป้งเชื้อสุรา แป้งข้าวหมักหรือเชื้อใด ๆ ซึ่งเมื่อหมักกับวัตถุดิบหรือ
ของเหลวอื่นแล้ว สามารถทำให้เกิดแอลกอฮอล์ที่ใช้ทำสุราได้

มาตรา ๕ ห้ามมิให้ผู้ใดทำสุรา หรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี

การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๕ ห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว

ได้พิเคราะห์แล้ว มีประเด็นวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า ผู้ร้องมีสิทธิให้ศาลแขวงอุบลราชธานี ส่งคำโต้แย้งมาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้นให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวและส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย”

เห็นว่า กรณีตามคำร้องเป็นเรื่องที่ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งความเห็นของคู่ความ ซึ่งโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยจึงเป็นกรณีที่เข้าบทบัญญัติมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ผู้ร้องมีสิทธิโต้แย้งและศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้ได้

ประเด็นหลักตามคำร้องที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๗ หรือไม่ เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๒๕/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๗ ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ คำนียามว่า “เชื้อสุรา” หมายความว่า แป้งเชื้อสุรา แป้งข้าวหมัก หรือเชื้อใด ๆ ซึ่งเมื่อหมักกับวัตถุดิบหรือของเหลวอื่นแล้วสามารถทำให้เกิดแอลกอฮอล์ที่ใช้ทำสุรานั้น เฉพาะที่รวมถึงแป้งข้าวหมัก ทำให้มาตรา ๒๔ และ มาตรา ๒๖ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๐ และศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๖ วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ เรื่อง การทำ ซ้อ หรือมีไว้ซึ่งสุรากลั่น สุราแช่ ไม่ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาตรา ๕๐ เรื่อง เสรีภาพในการประกอบอาชีพ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๘ และมาตรา ๘๔ จึงไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำ และมีประเด็นวินิจฉัยเหลือเพียงว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ เฉพาะคำนิยามว่า สุราแช่ สุรากลั่น

เชื้อสุรา มาตรา ๕ การทำสุราต้องได้รับใบอนุญาต และมาตรา ๒๕ การมีเชื้อสุราไว้ในความครอบครองต้องได้รับใบอนุญาต ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๘ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ บัญญัติให้สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง มาตรา ๓๒ บัญญัติให้บุคคลจะไม่ต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลากระทำนั้นเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลากระทำผิดไม่ได้ และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิ เช่นว่านั้น ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นบทรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยทั่วไป ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๘

ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ บัญญัติให้รัฐต้องมีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม และมาตรา ๘๗ กำหนดให้รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจเสรี ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นบทบัญญัติหมวด ๕ เรื่อง แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บทบัญญัติในหมวดนี้มีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน” มิได้เป็นบทบัญญัติที่บัญญัติถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคล ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ เป็นเรื่องการควบคุมการทำสุราจะต้องได้รับอนุญาต จากอธิบดีจึงเป็นคนละเรื่องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ เรื่อง การทำสุราแช่ สุรากลั่น และการมีเชื้อสุราและการมีภาชนะเครื่องดื่มกลั่นสุราไว้ในความครอบครอง ต้องได้รับอนุญาต จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๘ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๘ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗

นายมงคล สระฐาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายมานิต วิทยาเต็ม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๒ - ๕๓/๒๕๔๗

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๗

เรื่อง ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายสำรอง จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๑๕๓๒/๒๕๔๕ และคำโต้แย้งของจำเลย (นางมน สามิลา) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๒๗๗๕/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลแขวงอุบลราชธานีโดยสำนักงานศาลยุติธรรม ส่งคำโต้แย้งของจำเลยรวม ๒ คำร้อง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

คำร้องที่หนึ่ง พนักงานอัยการประจำศาลแขวงอุบลราชธานี (โจทก์) ฟ้องนายสำรอง จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน เป็นจำเลยในคดีอาญา หมายเลขดำที่ ๑๕๓๒/๒๕๔๕

คำร้องที่สอง พนักงานอัยการประจำศาลแขวงอุบลราชธานี (โจทก์) ฟ้องนางมน สามิลา เป็นจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๒๗๗๕/๒๕๔๕

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปได้ ดังนี้

โจทก์กล่าวอ้างว่า จำเลยในคำร้องที่หนึ่งร่วมกันมีไว้ในครอบครองซึ่งสุราที่รู้ว่าทำขึ้นโดยฝ่าฝืนกฎหมาย และร่วมกันมีเชื้อสุราไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต จำเลยในคำร้องที่สองทำสุราแช่สุรากลั่น โดยไม่ได้รับอนุญาต มีไว้ในครอบครองซึ่งสุราที่รู้ว่าทำขึ้นโดยฝ่าฝืนกฎหมาย ขายสุราที่รู้ว่าทำขึ้นโดยฝ่าฝืนกฎหมาย มีภาชนะเครื่องกลั่นสุราไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต ขอให้ลงโทษจำเลยในคดีทั้งสองคำร้องตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๒ ทวิ มาตรา ๔๕ พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๕๗ มาตรา ๖ มาตรา ๑๑ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๑ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔ ผู้ร้องทั้งสองคำร้อง (จำเลย) ยื่นคำให้การปฏิเสธฟ้องของพนักงานอัยการโจทก์ และขอให้ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องทั้งสองแล้ว เห็นว่า ศาลแขวงอุบลราชธานี จะใช้พระราชบัญญัติ
ศร. พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ตามคำร้องที่หนึ่ง มาตรา ๔ และมาตรา ๕
ตามคำร้องที่สอง บังคับแก่คดี ผู้ร้องทั้งสองคำร้องโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือ
แย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐
มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ ขอให้สำนักงานศาลยุติธรรมส่งความเห็นดังกล่าวตามทางการเพื่อ
ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้อง
ดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ และเห็นว่าคดีทั้งสองมีประเด็นที่จะพิจารณาวินิจฉัยเป็นอย่างเดียวกัน
จึงรวมพิจารณาในคราวเดียวกัน ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่าพระราชบัญญัติ
ศร. พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗
มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๗ หรือไม่

ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

“มาตรา ๖ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ
หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

“มาตรา ๒๗ สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดย
คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และ
องค์กรอื่นของรัฐ โดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง”

“มาตรา ๓๒ บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ใน
เวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่า
โทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

“มาตรา ๔๖ บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีต
ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการ
จัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและ
ยั่งยืน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

“มาตรา ๔๘ สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการ
จำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การตีบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการตีบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

“มาตรา ๕๐ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน”

“มาตรา ๕๑ รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม”

“มาตรา ๕๒ รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการสาธารณสุข”

“มาตรา ๕๓ บทบัญญัติในหมวดนี้มีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามมาตรา ๒๑๑ คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดิน ต้องชี้แจงต่อรัฐสภาให้ชัดเจนว่าจะดำเนินการใด เพื่อบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ และต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการรวมทั้งปัญหาและอุปสรรค เสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง”

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓

“มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

.....

“สุราแช่” หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่นและให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรา
กลั่นแล้ว แต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรีด้วย

“สุรากลั่น” หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้ว และให้หมายความรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย

“เชื้อสุรา” หมายความว่า แป้งเชื้อสุรา แป้งข้าวหมัก หรือเชื้อใด ๆ ซึ่งเมื่อหมักกับวัตถุดิบหรือของเหลวอื่นแล้ว สามารถทำให้เกิดแอลกอฮอล์ที่ใช้ทำสุราได้”

“มาตรา ๕ ห้ามมิให้ผู้ใดทำสุรา หรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี

การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง”

“มาตรา ๒๕ ห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว”

ข้อพิจารณาและการวินิจฉัย

พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ที่ผู้ร้องร้องว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ คือ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ และบทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่อ้างว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติสุราขัดหรือแย้งคือ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ นั้นมีบางมาตราที่ไม่มีประเด็นพิจารณาความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ คือ พระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา ๔ เป็นแต่เพียงบทนิยาม ซึ่งให้ความหมายของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในพระราชบัญญัติสุราเท่านั้น จึงไม่มีประเด็นที่จะพิจารณาได้ว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เว้นแต่เมื่อใช้เกาะเกี่ยวข้อโยง ประกอบบทบัญญัติอื่นที่เป็นประเด็นต้องพิจารณาถึงเท่านั้น ซึ่งไม่ปรากฏในการพิจารณาคำร้องนี้ จึงวินิจฉัยว่าไม่มีประเด็นพิจารณาในคำร้องนี้ว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญคงเหลือแต่พระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ เท่านั้น ที่จะพิจารณาว่า ขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญหรือไม่ ส่วนบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๓๒ เป็นบทบัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ สำหรับกล่าวอ้างเพื่อเชื่อมโยงมาสู่การเรียกร้องหรือขอให้คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเท่านั้น ไม่มีประเด็นที่จะพิจารณาว่าพระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อมาตรา ๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๓๒ แต่อย่างไร ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ เป็นเรื่องสิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ซึ่งไม่ปรากฏว่าผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยในศาลทั้งสองคดีเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม หรือกระทำในนามชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมแต่ประการใด จึงไม่อาจพิจารณาสิทธิของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๔๖ ได้ และสำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๕ ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งมีมาตรา ๘๘ บัญญัติว่า “บทบัญญัติในหมวดนี้มีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามมาตรา ๒๑๑ คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดิน ต้องชี้แจงต่อรัฐสภาให้ชัดเจนว่าจะดำเนินการใด เพื่อบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ และต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง” แนวนโยบายเช่นนี้เป็นเรื่องที่รัฐบาลจะต้องรับผิดชอบทางการเมืองต่อรัฐสภาและประชาชนจึงไม่ใช่นโยบายแห่งสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่จะนำมาพิจารณาในการวินิจฉัยคำร้องนี้

มีประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ บัญญัติในวรรคแรกว่าสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นนี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ การที่พระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา ๕ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี และมาตรา ๒๕ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามกฎหมายหรือเป็นผู้ซื้อหรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าว เห็นได้ว่า พระราชบัญญัติสุรา มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิการทำสุรา เว้นแต่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ซึ่งการจำกัดสิทธิการทำขึ้นหรือได้มาหรือการครอบครองสิ่งผิดกฎหมายมิได้มีเฉพาะกรณีการทำสุรานั้น ยังมีสิ่งที่กฎหมายห้ามมิไว้ในครอบครองเพราะเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือสิ่งผิดกฎหมายเพราะเหตุผลอื่นๆ อีกมาก เช่น ยาเสพติด และอาวุธปืน เป็นต้น สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ หากได้หมายความว่าบุคคลมีสิทธิที่จะทำขึ้นได้มาและครอบครองทรัพย์สินใด ๆ ก็ได้ทั้งสิ้นไม่ การที่กฎหมายห้ามการทำสุราได้มาและการครอบครองสุราหรือเชื้อสุรา และการมีภาชนะหรือเครื่องมือสำหรับกลั่นสุราตามพระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ อยู่ในขอบเขตการจำกัดสิทธิที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้แต่กฎหมายก็ยกเว้นให้กระทำได้หากได้รับอนุญาตตามกฎหมายจึงไม่กระทบสาระสำคัญของสิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕

วรรคหนึ่ง ทั้งนี้ไม่มีประเด็นเกี่ยวกับสิทธิในการสืบมรดกตามมาตรา ๔๘ วรรคสอง พระราชบัญญัติ
สุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคแรก บัญญัติให้บุคคลมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือ
ประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม แต่ก็มีข้อยกเว้นในวรรคสองว่า การจำกัดเสรีภาพ
ตามวรรคหนึ่งอาจกระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและตามเงื่อนไขที่พรรณนาไว้
นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่าสุราเป็นเครื่องอุปโภคบริโภคชนิดหนึ่งเช่นเดียวกับสินค้า ยา อาหารและ
เครื่องดื่ม ซึ่งอาจเป็นโทษแก่ผู้บริโภคได้ แล้วแต่คุณภาพผลิตภัณฑ์และพฤติการณ์ในการบริโภค
จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมตรวจสอบการผลิตและการจำหน่าย ซึ่งโดยมากกฎหมายจะบังคับให้
ผู้ประกอบการต้องได้รับใบอนุญาตเพื่อจะได้ควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์และการจำหน่ายให้มีมาตรฐาน
และมาตรการความปลอดภัยต่อผู้บริโภค การที่พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ ควบคุมการผลิตและ
การครอบครองเชื้อสุราและสุรา ถือได้ว่าเป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพโดยอาศัยบทบัญญัติ
แห่งกฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบ
อาชีพผลิตสุรา และการคุ้มครองผู้บริโภคตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสอง แต่ในส่วนเชื้อสุรา
ที่หมายรวมรวมถึงแป้งข้าวหมัก ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยแล้วว่า เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งกับ
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๒๕/๒๕๔๗

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และ
มาตรา ๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา
๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ เว้นแต่กรณีเชื้อสุราที่เป็นแป้งข้าวหมักตามคำวินิจฉัย
ของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๒๕/๒๕๔๗

นายมานิต วิทยาเต็ม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุธี สุทธิสมบูรณ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๒ - ๕๓/๒๕๔๘

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลย รวม ๒ คำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔
มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒
มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งความเห็นของจำเลย รวม ๒ คำร้อง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ดังนี้

คำร้องที่ ๑ ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายตำรวจ จันทะวงศ์ กับพวกรวม
๘ คน) ในคดีอาญาหมายเลขคำที่ ๑๕๓๒/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓
และมาตรา ๘๗ หรือไม่

คำฟ้องตามคำร้องที่ ๑ พนักงานอัยการประจำศาลแขวงอุบลราชธานี เป็นโจทก์ฟ้อง นายตำรวจ
จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน เป็นจำเลย ที่ศาลแขวงอุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๔๕
เป็นคดีอาญา ในฐานะความผิดร่วมกันมิไว้ในครอบครองซึ่งสุราที่รู้ว่าทำขึ้นโดยฝ่าฝืนกฎหมาย และ
ร่วมกันมิเชื่อสุราไว้ในครอบครองโดยมิได้รับอนุญาต เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓
มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๒ ทวิ มาตรา ๔๕ พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๖ มาตรา ๑๑ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ พระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔

จำเลยทั้งแปดให้การปฏิเสธและโต้แย้งในประเด็นบทบัญญัติของกฎหมาย ขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ โดยมีเหตุผลคือ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕
กล่าวถึงการมิเชื่อสุราและสุราเข้าไว้ในครอบครองโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต
อันเป็นความผิดที่มีโทษทางอาญา ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ๑ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒

มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ บัญญัติให้การรับรองคุ้มครองสิทธิของปวงชนชาวไทย ในเรื่องการใช้สิทธิที่จะอนุรักษ์ฟื้นฟูภูมิปัญญาชุมชนท้องถิ่น ในการผลิตเครื่องดื่มสุราแช่หรือในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นในทางเศรษฐกิจ เพื่อการบริโภคเพื่อการประกอบอาชีพหรือประกอบกิจการและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม บทบัญญัติของพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗

คำร้องที่ ๒ ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นางมน สามิตา) ในคดีอาญา หมายเลขดำที่ ๒๗๗๕/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

คำฟ้องตามคำร้องที่ ๒ พนักงานอัยการประจำศาลแขวงอุบลราชธานี เป็นโจทก์ฟ้องนางมน สามิตา เป็นจำเลย ที่ศาลแขวงอุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๕ เป็นคดีอาญาในฐานความผิดทำสุราแช่ สุรากลั่น โดยไม่ได้รับอนุญาต มีไว้ในครอบครอง ซึ่งสุราที่รู้ว่าทำขึ้นโดยฝ่าฝืนกฎหมาย ขายสุราที่รู้ว่าทำขึ้นโดยฝ่าฝืนกฎหมาย มีภาชนะเครื่องกลั่นสุราไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๕ พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๕๗ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓ มาตรา ๕๑ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔

จำเลยให้การปฏิเสธและโต้แย้งในประเด็นบทบัญญัติของกฎหมาย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยมีเหตุผล คือ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ เป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ ซึ่งบัญญัติว่า สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้โดยแจ้งชัดโดยปริยาย ย่อมไม่ได้รับความคุ้มครองและผูกพันศาล การกระทำของจำเลยตามคำฟ้องได้รับการคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ ซึ่งเป็นการใช้สิทธิที่จะอนุรักษ์ฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแปรรูปพืชผลให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพ การบริโภค การประกอบกิจการ และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาและมีมติ เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ให้รวมพิจารณาและวินิจฉัยคำร้องทั้งสองในคำวินิจฉัยเดียวกัน

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยตามคำร้องทั้ง ๒ คำร้อง คือ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา ๖ “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือ ข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

มาตรา ๒๗ “สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยายหรือโดย คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และ องค์การอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง”

มาตรา ๓๒ “บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่ กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษ ที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๔๖ “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษหรือฟื้นฟูจารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการ จัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและ ยั่งยืน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๔๘ “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและ การจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมาย บัญญัติ”

มาตรา ๕๐ “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขัน โดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชน ในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบ การประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน”

มาตรา ๘๑ “รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม”

มาตรา ๘๒ “รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็น ทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการ รักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการสาธารณสุข โภค”

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๑ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๔ “ในพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมสรรพสามิตหรือผู้ทำการแทน

“เจ้าพนักงานสรรพสามิต” หมายความว่า เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งให้มี อำนาจและหน้าที่เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าพนักงานสรรพสามิต และผู้ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งให้มี อำนาจและหน้าที่เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

“สุรา” หมายความว่า รวมถึงวัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ซึ่งสามารถดื่มกินได้ เช่นเดียวกับน้ำสุราหรือซึ่งดื่มกินไม่ได้ แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้ว สามารถดื่มกิน ได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา

“สุราแช่” หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่นและให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลั่น แล้ว แต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรีด้วย

“สุรากลั่น” หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้วและให้หมายความรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย

“เชื้อสุรา” หมายความว่า แป้งเชื้อสุรา แป้งข้าวหมักหรือเชื้อใด ๆ ซึ่งเมื่อหมักกับวัตถุดิบหรือของเหลวอื่นแล้วสามารถทำให้เกิดแอลกอฮอล์ที่ใช้ทำสุราได้”

มาตรา ๕ “ห้ามมิให้ผู้ใดทำสุรา หรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี

การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา ๒๕ “ห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว”

พิจารณาแล้วเห็นว่า

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ เป็นบทบัญญัติทั่วไปที่กำหนดว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้ การโต้แย้งว่าบทบัญญัติของกฎหมาย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาวินิจฉัย

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้งโดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ...ฯลฯ... เป็นบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อประโยชน์ในการตรากฎหมายการใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมาย ไม่มีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติของกฎหมาย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ ให้การคุ้มครองบุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ การตราพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ใช้บังคับและกำหนดโทษไว้ จึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญมาตรานี้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ ให้สิทธิบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ ขณะนี้ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติกำหนดรายละเอียดตามรัฐธรรมนูญมาตรานี้ไว้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ ให้การคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน ภายในขอบเขตแห่งสิทธิ และการจำกัดสิทธิที่กฎหมายบัญญัติ เมื่อพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้กำหนดเงื่อนไขการทำ และจำหน่ายสุราต้องได้รับใบอนุญาต จึงต้องถือปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ รับรองให้บุคคลมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ แห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสอง บัญญัติไว้ เช่น การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น การตรากฎหมายห้ามมิให้ซื้อสุราไว้ใน ครอบครัว เว้นแต่ได้รับใบอนุญาต หรือการห้ามมิให้ทำสุรา หรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับ ทำสุราไว้ในครอบครัว เว้นแต่ได้รับใบอนุญาต จึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ วรรคสอง

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ เพื่อให้รัฐดำเนินการในเรื่องการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม และการสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรี โดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาด ตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้อง กับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ มิใช่บทบัญญัติที่รับรองสิทธิของประชาชน จึงไม่อาจโต้แย้งว่าบทบัญญัติ ของกฎหมาย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ ได้

เมื่อพิจารณาเหตุผลของผู้ร้องทั้ง ๒ คำร้อง ซึ่งโต้แย้งว่า การที่มีซื้อสุราไว้ในครอบครัวและ ทำสุรา หรือมีภาชนะ หรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครัวได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ในการใช้สิทธิอนุรักษ์ฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการผลิตเครื่องดื่มสุราเพื่อแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นในทางเศรษฐกิจ เพื่อการบริโภค เพื่อการประกอบอาชีพหรือประกอบกิจการ การแข่งขัน โดยเสรีอย่างเป็นธรรมนั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และ มาตรา ๒๕ บัญญัติไว้เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของประชาชน และเพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งเพื่อความชัดเจนและเพื่อประโยชน์ในการเก็บภาษีสุราและกำหนด ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้ทำสุรา การควบคุมเกี่ยวกับซื้อสุรา การทำสุรา และการครอบครองสุรา และจำหน่ายสุรา แม้จะเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ หรือจำกัดเสรีภาพ ในการประกอบอาชีพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ แต่การควบคุมการทำสุราและจำหน่ายสุราย่อมเป็น

ผลดีต่อสุขภาพและอนามัยของประชาชนทั่วไปและรัฐมีรายได้จากภาษีสรรพสามิตเป็นประโยชน์กับสังคมส่วนรวมมากกว่าปล่อยให้ดำเนินการผลิตและจำหน่ายสุราได้อย่างเสรีโดยไม่มี การควบคุม การตราพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ จึงสามารถดำเนินการได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ วรรคสอง ทั้งนี้ กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๒๕/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๗ วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๖ ในส่วนที่เกี่ยวกับ “เชื้อสุรา” ซึ่งตามบทนิยาม มาตรา ๔ ให้หมายถึงแป้งข้าวหมักด้วยนั้น เฉพาะในส่วนที่หมายความถึงแป้งข้าวหมัก เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ โดยนัยของคำวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๕/๒๕๔๗ ดังกล่าว บทบัญญัติของพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ที่ไม่เกี่ยวกับแป้งข้าวหมัก จึงสามารถตราขึ้นใช้บังคับได้ตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ วรรคสอง ดังได้กล่าวแล้ว ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ เฉพาะนิยามคำว่า “สุราแช่” “สุรากลั่น” “เชื้อสุรา” (ยกเว้นแป้งข้าวหมัก) และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ สำหรับกรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๖ วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๘ และมาตรา ๘๔ และโดยเหตุผลที่ได้พิจารณา มาแล้ว พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ ด้วยเช่นกัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ เฉพาะนิยามคำว่า “สุราแช่” “สุรากลั่น” “เชื้อสุรา” (ยกเว้นแป้งข้าวหมัก) มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗

นายสุธี สุทธิสมบูรณ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๒ - ๕๓/๒๕๔๘

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายสำรอง จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๑๕๓๒/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗) (เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๔๖)

ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นางমন สามิลา) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๒๗๓๕/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๘๗) (เรื่องพิจารณาที่ ๑๖/๒๕๔๖)

ประเด็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

สรุปข้อเท็จจริง

นายสำรอง จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน (ผู้ร้อง) กระทำความผิดฐานร่วมกันมิไว้ในครอบครองซึ่งสุราที่รู้กันว่าทำขึ้นโดยฝ่าฝืนกฎหมายและร่วมกันมีเชื้อสุราไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต

ผู้ร้องมอบให้ทนายยื่นคำร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่ ต่อศาลแขวงอุบลราชธานี ขอให้ศาลส่งเรื่องดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย (เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๔๖)

นางมน สามิตา (ผู้ร้อง) กระทำผิดฐาน ทำสุราแช่ สุรากลั่น โดยไม่ได้รับอนุญาตมิไว้ในครอบครอง ซึ่งสุราที่รู้ว่าทำขึ้นโดยฝ่าฝืนกฎหมาย มีภาชนะเครื่องกลั่นสุราไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยเจ้าพนักงานจับผู้ร้องได้พร้อมด้วยสุราแช่ สุรากลั่นและภาชนะเครื่องกลั่นสุรารวมจำนวน ๑๐ รายการ

ผู้ร้องมอบให้ทนายยื่นคำร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๘๗ หรือไม่ ต่อศาลแขวงอุบลราชธานี ขอให้ศาลส่งเรื่องดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย (เรื่องพิจารณาที่ ๑๖/๒๕๔๖)

ศาลรัฐธรรมนูญได้ประชุมอภิปรายในวันอังคารที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๗ แล้วมีความเห็นให้รวมคำร้องทั้งสองไว้พิจารณาในคราวเดียวกัน

บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๖ “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือ ข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

มาตรา ๒๗ “สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดย คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และ องค์การอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง”

มาตรา ๓๒ “บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่ กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษ ที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๔๖ “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษหรือฟื้นฟูจารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการ จัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและ ยั่งยืน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๔๘ “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและ การจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๕๐ “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน”

มาตรา ๕๑ “รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม”

มาตรา ๕๒ “รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาดกำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวมหรือการจัดให้มีการสาธารณสุข”

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

.....

“สุราแช่” หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่นและให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรา กลั่นแล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรีด้วย

“สุรากลิ่น” หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้วและให้หมายความรวมถึงสุรากลิ่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย

“เชื้อสุรา” หมายความว่า แป้งเชื้อสุรา แป้งข้าวหมักหรือเชื้อใด ๆ ซึ่งเมื่อหมักกับวัตถุดิบหรือของเหลวอื่นแล้วสามารถทำให้เกิดแอลกอฮอล์ที่ใช้ทำสุราได้

มาตรา ๕ “ห้ามมิให้ผู้ใดทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี

การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”
มาตรา ๒๕ “ห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความ
ในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว”

ข้อวินิจฉัย

๑. ที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิ
อนุรักษ์ หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ
และมีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
อย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

พิจารณาแล้วเห็นว่า สุราเป็นเครื่องดื่มที่มีโทษต่อสุขภาพทั้งร่างกายและสมอง รัฐมีเจตนารมณ์
คุ้มครองผู้บริโภคคือประชาชน มิให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งจะมีผลต่อเนื่องถึงการประกอบอาชีพ
การอยู่ร่วมกันในสังคมให้ปกติสุข ความรับผิดชอบของสังคม และกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ
ในที่สุด เพราะผู้ติดสุราจะทำงานได้ไม่เต็มความสามารถ หรือการขับขี่ยานพาหนะอาจเกิดอันตราย
ร้ายแรงต่อประชาชนเป็นส่วนรวมได้ เป็นต้น ดังนั้น การผลิต การจำหน่าย การบริโภค จึงต้องมี
การควบคุมอย่างเข้มงวด เพราะผู้ประกอบการย่อมมุ่งแสวงหากำไรเป็นหลัก ไม่คำนึงถึงสุขภาพอนามัย
หรือความเสียหายที่จะเกิดกับผู้อื่น พระราชบัญญัติสุราฯ จึงเป็นเครื่องมือของรัฐในการควบคุมโดย
ต้องควบคุมทั้งกระบวนการและวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต การครอบครอง การจำหน่าย การบริโภค ฯลฯ

ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ จึงเป็นบทบัญญัติ
จำกัดสิทธิบุคคลไว้โดยสมควรแล้วเพื่อประโยชน์สาธารณะเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ

สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มีเจตนาให้บุคคลที่รวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมมีสิทธิ
อนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน
ให้ได้ประโยชน์ร่วมกัน ฯลฯ นั้น ตามหลักความชอบธรรมต้องเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์และผลดี
ต่อชุมชนในทางที่เป็นคุณ การผลิตการจำหน่ายและการบริโภคสุราเป็นอบายมุขและเป็นโทษแก่ชุมชน
เป็นส่วนรวม ซึ่งเป็นประโยชน์กับผู้ประกอบการที่เป็นคนส่วนน้อย ย่อมไม่ถือเป็นจารีตประเพณี

ภูมิปัญญาที่ต้องได้รับการส่งเสริม ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ บัญญัติว่า “จะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญต้องการส่งเสริมคุ้มครองเฉพาะเรื่อง ประกอบกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๔๖ ซึ่งวินิจฉัยเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ ไว้เป็นบรรทัดฐานว่าต้องเป็นไปตามกฎหมายบัญญัติ ซึ่งขณะนี้กฎหมายที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ยังมีได้บัญญัติให้การผลิต การครอบครอง และจำหน่ายสุรา เป็นภูมิปัญญาหรือประเพณีท้องถิ่นที่ต้องได้รับการอนุรักษ์ ส่งเสริม จึงยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองให้ทำได้โดยอิสระตามที่ผู้ได้แย้งอ้างสิทธิ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖

วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ เฉพาะนิยามคำว่า สุราแท้ สุรากลั่น เชื้อสุรา (ยกเว้นแบ่งข้าวหมัก) และมาตรา ๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖

๒. ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การสืบทอดย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบทอดย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินไว้ในมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง ซึ่งหมายความว่า สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญ แต่ขอบเขตแห่งสิทธิในทรัพย์สินและการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินอาจมีได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เมื่อพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ใดทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี และวรรคสอง บัญญัติว่า การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หมายความว่ากฎหมายต้องการให้ผู้ทำหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราต้องขออนุญาตจากอธิบดี กรมสรรพสามิตก่อน มาตรา ๒๕ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว และความในมาตรา ๒๔ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดทำหรือขายเชื้อสุรา เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต หมายความว่า กฎหมายดังกล่าวต้องการห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุรา เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้” เป็นบทบัญญัติทั่วไปที่ว่า สิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะจำกัดมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ บัญญัติให้สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินสามารถมีกฎหมายจำกัดสิทธิได้ แต่ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งด้วย เมื่อพิจารณาถึงพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๒๕ ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ ที่บัญญัติว่าขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินให้กระทำมิได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย นอกจากนี้พระราชบัญญัติสุรา ฯ มาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๕ ได้บัญญัติข้อยกเว้นไว้ว่า ให้ขอใบอนุญาตทำหรือขายสุราได้ หากผู้ร้องปฏิบัติตามกฎหมายย่อมไม่กระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญของสิทธิของบุคคล อันเป็นสิทธิของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง ประกอบกับพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๒๕ วรรคสอง มิได้มีข้อความเกี่ยวกับการตีบมรดกและสิทธิของบุคคลในการตีบมรดก จึงไม่มีข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคสอง

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ คู่คุ้มครองสิทธิบุคคลในทรัพย์สินและการตีบมรดกการจำกัดสิทธิและการตีบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติสุรา ฯ มาตรา ๔ เฉพาะนิยามคำว่า สุราแช่ สุรากลับ เชื้อสุรา (ยกเว้นแป้งข้าวหมัก) มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จำกัดสิทธิการทำและมีไว้ในครอบครองซึ่งเครื่องกลั่นสุราและเชื้อสุราโดยต้องได้รับอนุญาตก็ด้วยเหตุผลตามที่กล่าวมา เป็นการจำกัดสิทธิตามบทบัญญัติกฎหมายซึ่งได้สัดส่วนเป็นธรรมและเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคและสาธารณสุขชนสังคมส่วนรวมแล้ว

การที่ผู้ได้แย้งอ้างสิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ ว่าตนเองได้รับการคุ้มครองให้มีสิทธิในทรัพย์สิน (สุรา เชื้อสุรา เครื่องกลั่นสุรา) รวมทั้งถือเป็นมรดกที่สืบทอดมานั้น มิใช่เป็นทรัพย์สินหรือมรดกที่มีไว้โดยไม่กระทบสิทธิของผู้อื่น เพราะเป็นทรัพย์สินที่ใช้ออกใช้สอยจำหน่ายแจกแล้วกระทบต่อสังคมส่วนรวมดังที่กล่าวมา จึงเป็นการอ้างสิทธิเสรีภาพที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ ประกอบกับการจำกัดสิทธิการทำสุรา การมีไว้ในครอบครองซึ่งเครื่องกลั่นสุรา เชื้อสุรา ตามพระราชบัญญัติ

สุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการจำกัดสิทธิโดยชอบธรรมและเพื่อประโยชน์สาธารณะ อันเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ ที่บัญญัติในเรื่องการจำกัดสิทธิไว้

วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ เฉพาะนิยามคำว่า สุราแช่ สุรากลับ เชื้อสุรา (ยกเว้นแบ่งข้าวหมัก) มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

๓. ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ บัญญัติให้เสรีภาพบุคคลในการประกอบกิจการหรืออาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม การจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพจะทำได้ก็โดยอาศัยกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองผู้บริโภค การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพหรือประโยชน์สาธารณะอื่น

การที่ผู้ร้องโต้แย้งอ้างสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ด้วยเหตุผลเดียวกันกับที่กล่าวมาแล้วในข้อ ๑ และข้อ ๒

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ เป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพที่ถูกต้องเป็นธรรม เพื่อประโยชน์ต่อสังคม การคุ้มครองผู้บริโภค ความสงบเรียบร้อยในสังคมและประโยชน์สาธารณะอื่น ถือเป็นการจัดระเบียบการประกอบอาชีพผลิตสุราให้เกิดความเรียบร้อยเป็นธรรมเป็นประโยชน์กับทุกฝ่าย จึงสอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ทุกประการ

อนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๒๕/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๗ ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๖ เฉพาะ “เชื้อสุรา” ในส่วนของ “แบ่งข้าวหมัก” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ หากผู้ร้องโต้แย้งจะอ้างสิทธิคุ้มครองตามคำวินิจฉัยดังกล่าวก็เป็นเรื่องที่ต้องพิสูจน์ต่อศาลว่า “เชื้อสุรา” ที่ตนถูกฟ้องว่าครอบครองโดยมิได้รับอนุญาตนั้นเป็นเชื้อ “แบ่งข้าวหมัก”

วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ เฉพาะนิยามคำว่า สุราแช่ สุรากลับ เชื้อสุรา (ยกเว้นแบ่งข้าวหมัก) มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐

๔. ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ อยู่ในหมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ เป็นเรื่องการกำหนดให้รัฐหรือรัฐบาล ซึ่งเป็นฝ่ายบริหารมีหน้าที่ต้องปฏิบัติโดยรัฐสภาเป็นผู้ตรวจสอบรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ บัญญัติให้รัฐกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม มาตรา ๘๗ บัญญัติให้รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจเสรีโดยอาศัยกลไกตลาดกำกับดูแลการแข่งขันอย่างเป็นธรรม กู้มครองผู้บริโภค ป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงทางอ้อม ยกเลิกละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ไม่ประกอบกิจการแข่งกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ ผลประโยชน์ส่วนรวมหรือจัดให้มีสาธารณูปโภค

การที่ผู้ร้องโต้แย้งอ้างว่าพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ เฉพาะนิยามคำว่า สุราแช่ สุรากลับ เชื้อสุรา (ยกเว้นแป้งข้าวหมัก) มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ จึงเป็นคนละเรื่องกัน โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ เป็นบทบัญญัติหน้าที่ที่รัฐบาลต้องกระทำ มิใช่เป็นการให้สิทธิเสรีภาพแก่บุคคล อีกประการหนึ่ง พระราชบัญญัติสุรา ฯ มาตราดังกล่าวก็เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจรัฐในการจัดระเบียบอาชีพ กู้มครองผู้บริโภค รักษาผลประโยชน์ส่วนรวมซึ่งตรงกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติให้รัฐต้องทำอยู่แล้ว

วินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ เฉพาะนิยามคำว่า สุราแช่ สุรากลับ เชื้อสุรา (ยกเว้นแป้งข้าวหมัก) มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗

๕. สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๓๒ ที่ผู้ร้องกล่าวอ้างนั้น เป็นการอ้างเพื่อเชื่อมโยงมาสู่การพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ จึงไม่วินิจฉัยในมาตราดังกล่าว

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ เฉพาะนิยามคำว่า สุราแช่ สุรากลับ เชื้อสุรา (ยกเว้นแป้งข้าวหมัก) มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ ส่วนมาตรา ๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๓๒ เป็นการอ้างเพื่อเชื่อมโยงมาสู่การพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น จึงไม่ต้องวินิจฉัย

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๒ - ๕๓/๒๕๔๘

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๘

เรื่อง พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐
มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๖ หรือไม่

ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งความเห็นของจำเลยเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตาม
มาตรา ๒๖๔ รวม ๒ จำนวน คือ

จำนวนที่หนึ่ง คดีหมายเลขดำที่ ๑๕๓๒/๒๕๔๕ ระหว่าง พนักงานอัยการประจำศาลแขวง
อุบลราชธานี โจทก์ นายสำรอง จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน จำเลย

จำนวนที่สอง คดีหมายเลขดำที่ ๒๗๗๕/๒๕๔๕ ระหว่าง พนักงานอัยการประจำศาลแขวง
อุบลราชธานี โจทก์ นางมน สามิตา จำเลย

จำนวนที่หนึ่ง โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ เวลากลางวัน จำเลย
ทั้งแปดได้บังอาจร่วมกันกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายกรรมต่างกัน กล่าวคือ

ก. จำเลยทั้งแปดได้บังอาจร่วมกันมีสุราแช่ บรรจุอยู่ในถังพลาสติกสีดำ จำนวน ๕ ถัง
ปริมาณน้ำสุราแช่ ๒๐๐ ลิตร และบรรจุในกระติกน้ำ จำนวน ๑ กระติก ปริมาณน้ำสุราแช่ ๕ ลิตร
รวมปริมาณน้ำสุราแช่ทั้งหมด ๒๐๕ ลิตร ไว้ในครอบครอง โดยจำเลยทั้งแปดรู้อยู่แล้วว่าเป็นน้ำสุรา
ที่ทำขึ้นโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

ข. จำเลยทั้งแปดได้บังอาจร่วมกันมีสุรากลั่นบรรจุขวดสีน้ำตาล จำนวน ๖๒๓ ขวด รวมปริมาณ
สุรากลั่น รวม ๓๘๕.๓๗๕ ลิตร ไว้ในครอบครองโดยจำเลยทั้งแปดรู้อยู่แล้วว่าเป็นสุราที่ทำขึ้นโดยฝ่าฝืน
ต่อกฎหมาย

ค. จำเลยทั้งแปดได้บังอาจร่วมกันมีเชื้อสุราบรรจุอยู่ในบับ จำนวน ๑ บับ น้ำหนัก ๑ กิโลกรัม
ไว้ในครอบครอง ทั้งนี้จำเลยทั้งแปดไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต และจำเลยทั้งแปด
มิได้เป็นผู้ซื้อหรือได้เชื้อสุราดังกล่าวมาจากผู้ได้รับใบอนุญาต อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย

โจทก์ขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๒ ทวิ มาตรา ๔๕ พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๕๗ มาตรา ๖ มาตรา ๑๑ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๑ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔

จำเลยต่อสู้ว่ามีได้กระทำความผิดตามฟ้องและยื่นคำร้องว่า พระราชบัญญัติสุรา มาตรา ๔ และ มาตรา ๒๕ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗

สำนวนที่สองโจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ เวลากลางวัน จำเลย ได้บังอาจกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายกรรมต่างกัน กล่าวคือ

ก. จำเลยได้บังอาจทำสุรา คือสุราแช่ มีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน ๑๕ ดีกรี ซึ่งสามารถดื่มกินได้ มีอาการมีนเมาเช่นเดียวกับน้ำสุรารัฐบาล บรรจุในถังพลาสติก จำนวน ๔๐ ใบ ปริมาณน้ำสุราแช่ รวม ๑,๗๔๐ ลิตร โดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตหรือเจ้าพนักงานสรรพสามิต ผู้ทำการแทนอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย

ข. จำเลยได้บังอาจทำสุรา คือสุรากลั่น มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่า ๑๕ ดีกรี ซึ่งสามารถดื่มกินได้ มีอาการมีนเมาเช่นเดียวกับน้ำสุรารัฐบาล บรรจุในถังพลาสติก จำนวน ๒ ใบ แกลลอนพลาสติก จำนวน ๕ ใบ ปริมาณน้ำสุรากลั่นรวม ๑๒๕ ลิตร โดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตหรือเจ้าพนักงานสรรพสามิตผู้ทำการแทน อันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

ค. จำเลยได้บังอาจมีน้ำสุรา คือสุราแช่ ซึ่งมีแรงแอลกอฮอล์ ไม่เกิน ๑๕ ดีกรี บรรจุในถังพลาสติก จำนวน ๔๐ ใบ ปริมาณน้ำสุราแช่ รวม ๑,๗๔๐ ลิตร ไว้ในครอบครองโดยจำเลยรู้อยู่แล้วว่าเป็นน้ำสุราที่ทำขึ้นโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

ง. จำเลยได้บังอาจมีน้ำสุรา คือสุรากลั่น ซึ่งมีแรงแอลกอฮอล์ ไม่เกิน ๑๕ ดีกรี บรรจุในถังพลาสติก จำนวน ๒ ใบ แกลลอนพลาสติก จำนวน ๕ ใบ ปริมาณน้ำสุรากลั่นรวม ๑๒๕ ลิตร ไว้ในครอบครอง โดยจำเลยรู้อยู่แล้วว่าเป็นน้ำสุราที่ทำขึ้น โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

จ. จำเลยได้บังอาจขายสุราแช่ สุรากลั่น ซึ่งเป็นสุราที่ทำขึ้นโดยฝ่าฝืนมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ให้แก่ประชาชนทั่วไป ในปริมาณขวดขนาด ๐.๗๕๐ ลิตร ราคา สุรากลั่นขวดละ ๔๐ บาท สุราแช่ขวดละ ๑๐ บาท อันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

ฉ. จำเลยได้บังอาจมีภาชนะ เครื่องกลั่นสำหรับทำสุรา คือถังเหล็กเปิดปาก เจาะรูข้าง จำนวน ๑ ใบ กะละมังอะลูมิเนียมก้นเกลี้ยง จำนวน ๑ ใบ ท่อคงคาและแป้นรองรับสุรา จำนวน ๒ อัน กระทะอะลูมิเนียมก้นเกลี้ยง จำนวน ๑ ใบ สายยางพลาสติก จำนวน ๑ เส้น และขาเหล็ก วงกลม ๓ ขา จำนวน ๑ ตัว ไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต หรือ เจ้าพนักงานสรรพสามิตผู้ทำการแทน

ขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๕ พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๕๓ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓ มาตรา ๕๑ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔

จำเลยให้การปฏิเสธฟ้องและยื่นคำร้องว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และ มาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และ มาตรา ๘๗

พิเคราะห์แล้วคดีทั้งสองสำนวนที่ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ มีประเด็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นเดียวกันจึงให้รวมสำนวนทั้งสองเข้าด้วยกัน และพิจารณาวินิจฉัยไปในคราวเดียวกัน

ประเด็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย คือ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๗ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

พิเคราะห์แล้วรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

มาตรา ๒๗ “สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดย คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และ องค์การอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง”

มาตรา ๓๒ “บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลา ที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนด ไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๘๓ “รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม”

มาตรา ๘๗ “รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ค้ำครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็น ทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการ รักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการสาธารณูปโภค”

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๕ ว่าด้วย “แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ” แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐเป็นบทบัญญัติที่กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทาง สำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยรัฐธรรมนูญกำหนด ให้รัฐมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจ ทางการเมือง ให้รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม ตามมาตรา ๘๓ ให้รัฐ ต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด ตามมาตรา ๘๗

ดังนั้น ที่พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ บัญญัติ ห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ หรือ เป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว เป็นเรื่องที่กำหนดให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ใน ครอบครอง ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต ซึ่งเป็นคนละเรื่องกับแนวนโยบายพื้นฐาน แห่งรัฐ ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัด หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๗ ซึ่งเป็นเรื่องแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐดังกล่าว

สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ซึ่งบัญญัติว่า บทบัญญัติใดของกฎหมายขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับไม่ได้ หมายความว่า จะต้องอ้างว่าบทบัญญัติมาตราใด ของกฎหมายว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราใด จึงจะทำให้บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับ ไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ จะอ้างบทกฎหมายมาตราใดว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

โดยตรงไม่ได้ เพราะไม่มีบทบัญญัติมาตราใดของกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ได้ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๓๒ ก็เช่นเดียวกัน ทั้งสองมาตรา รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนไว้ ใครจะล่วงละเมิดมิได้และบุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ขณะกระทำมีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ เป็นกระบวนการกล่าวอ้างเพื่อใช้เชื่อมโยงมาสู่การพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ จึงไม่มีกฎหมายมาตราใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวได้

ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” มาตรา ๔๖ มีเจตนารมณ์ให้บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเองเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนเอง การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนให้ได้ประโยชน์ร่วมกัน สำหรับจารีตประเพณี ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของชุมชนก็ให้อนุรักษ์ไว้แต่สิทธิตามที่กล่าว จะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติด้วย

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓

มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัตินี้

.....

“สุราแช่” หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่นและให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลั่นแล้ว แต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรีด้วย

“สุรากลั่น” หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้วและให้หมายความรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย

“เชื้อสุรา” หมายความว่า แป้งเชื้อสุรา แป้งข้าวหมักหรือเชื้อใด ๆ ซึ่งเมื่อหมักกับวัตถุดิบหรือของเหลวอื่นแล้วสามารถทำให้เกิดแอลกอฮอล์ที่ใช้ทำสุราได้”

มาตรา ๕ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะรับใบอนุญาตจากอธิบดี

การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว”

เห็นว่า ความในมาตรา ๒๕ ห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ ... แล้ว ซึ่งความในมาตรา ๒๔ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดทำหรือขายเชื้อสุรา เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิตนั้น เป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดให้บุคคลต้องปฏิบัติตามกฎหมายให้เป็นไปตามเงื่อนไข ดังนั้นพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖

ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นนี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การสืบทอดย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบทอดย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินไว้ในมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง ซึ่งหมายความว่า สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญ แต่ขอบเขตแห่งสิทธิในทรัพย์สินและการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินอาจมีได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เมื่อพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ห้ามมิให้ผู้ทำสุราหรือมีเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี และวรรคสอง ว่าการออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หมายความว่า กฎหมายต้องการให้ผู้ทำหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราต้องขออนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตก่อน มาตรา ๒๕ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว และความในมาตรา ๒๔ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดทำหรือขายเชื้อสุรา เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต หมายความว่า กฎหมายดังกล่าวต้องการห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุรา เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้” เป็นบทบัญญัติทั่วไปที่ว่า สิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะถูกจำกัดมิได้ เว้นแต่อาศัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ บัญญัติให้สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินสามารถมีกฎหมายจำกัดสิทธิได้ แต่ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งด้วย เมื่อพิจารณาถึงพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๒๕ ตามที่ผู้ร้องโต้แย้งดังกล่าวแล้ว เห็นว่ากฎหมายต้องการให้ได้รับใบอนุญาตก่อน ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ประกอบกับ มาตรา ๔๘ บัญญัติให้กระทำมิได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จึงเป็นการระบุดังนั้นว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๒๕ ได้บัญญัติข้อยกเว้นไว้ หากผู้ร้องปฏิบัติตามกฎหมายย่อมไม่กระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญของสิทธิของบุคคล อันเป็นสิทธิของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง ประกอบกับพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๒๕ วรรคสอง มิได้มีข้อความเกี่ยวกับการตีบมรดกและสิทธิของบุคคลในการตีบมรดก จึงไม่มีข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคสอง

ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสอง บัญญัติยกเว้นเรื่องเสรีภาพในการประกอบอาชีพไว้ว่า เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค หรือประโยชน์สาธารณะอื่น

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาต่อไปว่า “เชื้อสุรา” ตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ มีความหมายอย่างไร

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๒๕/๒๕๔๗ ซึ่งวินิจฉัยว่า “แบ่งข้าวหมก” ไม่ใช่ “เชื้อสุรา” ตามความหมายของพระราชบัญญัติสุรา มาตรา ๔ เท่ากับศาลรัฐธรรมนูญรับรองคำว่าแบ่งเชื้อสุรา หรือเชื้ออื่นใด ๆ ซึ่งเมื่อหมกกับวัตถุดิบหรือของเหลวอื่นแล้ว สามารถทำให้เกิดแอลกอฮอล์ที่ใช้ทำสุราได้ ไม่ได้เป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ใด ๆ ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัด หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗

นายสุวิทย์ ธีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัครโรจน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๒ - ๕๓/๒๕๔๘

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายสำรอง จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๑๕๓๒/๒๕๔๕ และคำโต้แย้งจำเลย (นางมน สามิลา) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๒๗๗๕/๒๕๔๕ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ด้วยศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลย คือ นายสำรอง จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๑๕๓๒/๒๕๔๕ และคำโต้แย้งของจำเลย คือ นางมน สามิลา ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๒๗๗๕/๒๕๔๕ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

๑. สรุปข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปความได้ ดังนี้

ในคำร้องที่หนึ่งนั้น นายสำรอง จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน ได้กระทำความผิดฐานร่วมกัน มีไว้ในครอบครองซึ่งสุราที่รู้ว่าทำขึ้นโดยฝ่าฝืนกฎหมายและร่วมกันมีเชื้อสุราไว้ในครอบครองโดยไม่ได้ รับอนุญาต และถูกเจ้าพนักงานจับกุม พนักงานอัยการประจำศาลแขวงอุบลราชธานี (โจทก์) จึงฟ้อง นายสำรอง จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน เป็นจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๑๕๓๒/๒๕๔๕

นายสำรอง ฯ กับพวกรวม ๘ คน ดังกล่าว ได้มอบหมายให้ทนายความยื่นคำให้การปฏิเสธ ฟ้องของโจทก์และยื่นคำร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ ต่อศาลแขวงอุบลราชธานีและขอให้ศาลส่งเรื่องดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา วินิจฉัย

ในคำร้องที่สองนั้น นางมน สามิตา ได้กระทำความผิดฐานทำสุราแช่ สุรากลั่น โดยไม่ได้รับอนุญาต มีไว้ในครอบครองซึ่งสุราที่รู้ว่าทำขึ้นโดยฝ่าฝืนกฎหมาย มีภาชนะเครื่องกลั่นสุราไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยเจ้าพนักงานจับกุมนางมน ฯ ได้พร้อมด้วยสุราแช่ สุรากลั่น และภาชนะเครื่องกลั่นสุรารวมจำนวน ๑๐ รายการ พนักงานอัยการประจำศาลแขวงอุบลราชธานี (โจทก์) จึงฟ้องนางมน สามิตา เป็นจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๒๗๗๕/๒๕๔๕

นางมน ฯ ได้มอบหมายให้ทนายความยื่นคำให้การปฏิเสธฟ้องของโจทก์และยื่นคำร้องโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๘๗ ต่อศาลแขวงอุบลราชธานีและขอให้ศาลส่งเรื่องดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

ศาลแขวงอุบลราชธานีขอให้สำนักงานศาลยุติธรรมส่งความเห็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ของทั้งสองคดี คือ คดีของนายสำรอก จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน และคดีของนางมน สามิตา เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มีบทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญตามที่จำเลยทั้งสองคดีโต้แย้งหรือไม่

๒. การดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญ

หลังจากที่ตรวจคำร้องแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๐ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัย และเนื่องจากคำร้องทั้งสองมีประเด็นที่อ้างเป็นอย่างเดียวกัน ตลอดจนขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเป็นอย่างเดียวกันจึงให้รวมพิจารณาเข้าด้วยกันและวินิจฉัยพร้อมกัน

๓. ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยและคำวินิจฉัย

พิเคราะห์แล้ว มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่ ซึ่งมีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๖ บัญญัติว่า

“รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

มาตรา ๒๗ บัญญัติว่า

“สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่น ของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง”

มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า

“บุคคลจะไม่ต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำ นั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๔๖ บัญญัติว่า

“บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษหรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุง รักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่ กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า

“สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิ เช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบทอดย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบทอดย่อมเป็นไปตามที่ กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๕๐ บัญญัติว่า

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรี อย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชน ในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบ การประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน”

มาตรา ๘๓ บัญญัติว่า

“รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม”

มาตรา ๘๓ บัญญัติว่า

“รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการสาธารณูปโภค”

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓

มาตรา ๔ บัญญัติว่า

“ในพระราชบัญญัตินี้

....

“สุราแช่” หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่นและให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลับแล้ว แต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรีด้วย

“สุรากลับ” หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้วและให้หมายความรวมถึงสุรากลับที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย

“เชื้อสุรา” หมายความว่า แป้งเชื้อสุรา แป้งข้าวหมัก หรือเชื้อใด ๆ ซึ่งเมื่อหมักกับวัตถุดิบหรือของเหลวอื่นแล้วสามารถทำให้เกิดแอลกอฮอล์ที่ใช้ทำสุราได้”

มาตรา ๕ บัญญัติว่า

“ห้ามมิให้ผู้ใดทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี

การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา ๒๔ บัญญัติว่า

“ห้ามมิให้ผู้ใดทำหรือขายเชื้อสุรา เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต”

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า

“ห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว”

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่ สำหรับกรณี พระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา ๔ ในส่วนที่เกี่ยวกับคำนิยามคำว่า “เชื้อสุรา” เฉพาะในส่วนที่หมายความถึง “แป้งข้าวหมัก” นั้นได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๕/๒๕๔๗ วินิจฉัยไว้แล้วว่าคำว่า เชื้อสุราในส่วนที่หมายความถึงแป้งข้าวหมักนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ จึงไม่ต้องพิจารณาในส่วนนี้

สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๓๒ เป็นบทบัญญัติที่วางหลักการทั่วไปไว้กว้าง ๆ กล่าวคือ บทบัญญัติของกฎหมายใดจะขัดต่อรัฐธรรมนูญไม่ได้หากขัดต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติของกฎหมายนั้นย่อมใช้บังคับไม่ได้ ส่วนมาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลว่าสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการรับรองโดยรัฐธรรมนูญหรือคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันองค์กรต่าง ๆ ในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมาย และสำหรับมาตรา ๓๒ เป็นบทบัญญัติที่วางหลักเกณฑ์ในการลงโทษบุคคลในทางอาญาว่า บุคคลจะไม่ต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการที่กฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลา ที่กระทำบัญญัติว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และจะถูกลงโทษหนักกว่าที่กฎหมายดังกล่าวบัญญัติไว้ไม่ได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา มาตรา ๔ ในส่วนที่เกี่ยวกับคำนิยามของคำว่า “สุราแช่” “สุรากลั่น” และ “เชื้อสุรา” มาตรา ๒๔ ซึ่งเป็นเรื่องการห้ามบุคคลทำหรือขายเชื้อสุรา เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต และมาตรา ๒๕ ซึ่งเป็นเรื่องการห้ามบุคคลมีเชื้อสุรา อยู่ในความครอบครอง เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตหรือเป็นผู้ซื้อหรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาต จึงไม่มีส่วนใดที่จะขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๓๒ เพราะไม่เกี่ยวข้องกัน

ดังนั้น จึงเหลือประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยเพียงว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ เฉพาะคำนิยามคำว่า “สุราแช่” “สุรากลั่น” “เชื้อสุรา” ยกเว้นแป้งข้าวหมัก มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่ ซึ่งแยกพิจารณาได้ ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ เฉพาะคำนิยามคำว่า “สุราแช่” “สุรากลั่น” “เชื้อสุรา” ยกเว้นแป้งข้าวหมัก มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ หรือไม่

พิจารณาแล้วบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ เป็นบทบัญญัติที่มีเจตนารมณ์เพื่อรับรองสิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมซึ่งสามารถเรียกร้องให้รัฐสนับสนุนหรือยอมให้दनอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรัฐต้องสนับสนุนให้บุคคลเหล่านั้นดำเนินการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่สิทธิดังกล่าวต้องเป็นไปตามที่มีกฎหมายบัญญัติ กล่าวคือ จะดำเนินการตามสิทธิดังกล่าวได้ก็จะต้องมีกฎหมายกำหนดรายละเอียดซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องออกกฎหมายกำหนดรายละเอียดเพื่อสนับสนุนสิทธิดังกล่าว แต่ขณะนี้ยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่รับรองสิทธิดังกล่าว จึงไม่อาจพิจารณาว่าบทบัญญัติของกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ ได้ และดังนั้นพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖

๒. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ เฉพาะคำนิยามคำว่า “สุราแช่” “สุรากลั่น” “เชื้อสุรา” ยกเว้นแป้งข้าวหมัก มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคแรก บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินที่จะต้องได้รับความคุ้มครองแต่อาจมีการจำกัดสิทธิดังกล่าวได้โดยบทบัญญัติของกฎหมาย และในวรรคสองบัญญัติถึงการสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง โดยสิทธิในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ส่วนพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ บัญญัติเรื่องคำนิยามของคำว่า “สุราแช่” “สุรากลั่น” และ “เชื้อสุรา” มาตรา ๕ บัญญัติเรื่องการห้ามมิให้ผู้ใดทำสุราหรือมีเครื่องกลั่นสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี และการออกใบอนุญาตให้ทำสุราไว้ใช้ในบ้านเรือนให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และมาตรา ๒๕ เป็นเรื่องการห้ามผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อหรือได้มาจากผู้ที่ได้รับใบอนุญาตแล้ว ซึ่งเป็นการกำหนดให้บุคคลต้องปฏิบัติตามกฎหมายให้เป็นไปตามเงื่อนไขในการ

ที่บุคคลจะมีเชื้อสุราหรือเครื่องกลั่นสุราอยู่ในความครอบครองและการออกใบอนุญาตให้ทำสุราเพื่อใช้ในครัวเรือน ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองสุขภาพและอนามัยของประชาชนผู้บริโภคสุราและเพื่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนและสังคม การจำกัดสิทธิของบุคคลในการทำสุรา ครอบครองเชื้อสุราและเครื่องกลั่นสุรา โดยกำหนดให้ต้องได้รับอนุญาต จึงทำได้โดยอาศัยบทบัญญัติของกฎหมาย คือพระราชบัญญัติสุราฯ มาตราต่าง ๆ ดังกล่าว จึงเห็นว่าไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคแรก ในส่วนของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคสองที่เกี่ยวกับสิทธิในการสืบมรดกของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ นั้นไม่มีความเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติของพระราชบัญญัติสุราฯ ดังกล่าว จึงไม่มีข้อความใดที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

๓. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ เฉพาะคำนิยามคำว่า “สุราแช่” “สุรากลั่น” “เชื้อสุรา” ยกเว้นแป้งข้าวหมัก มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ บัญญัติให้บุคคลมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ซึ่งเจตนารมณ์ของบทบัญญัตินี้มีขึ้นเพื่อรับรองเสรีภาพของบุคคลในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพว่าจะไม่ถูกจำกัดและต้องให้บุคคลเหล่านั้นสามารถแข่งขันในตลาดการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพได้โดยเสรีอย่างเป็นธรรม

อย่างไรก็ตาม รัฐอาจมีความจำเป็นต้องจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในบางกรณี ซึ่งจะกระทำได้ก็แต่โดยความยินยอมของประชาชนที่ให้จำกัดสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมายแห่งนิติบัญญัติของรัฐนั้น

สำหรับคำว่าเสรีภาพ คือความเป็นอิสระในชีวิตของมนุษย์ด้านต่าง ๆ ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของสังคม และเสรีภาพอย่างหนึ่งในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งเป็นแบบเสรีนิยม ก็คือ ต้องมีเสรีภาพในการประกอบธุรกิจ กล่าวคือ ต้องเปิดโอกาสให้เอกชนไม่ว่าบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งเป็นผู้ประกอบกิจการสามารถผลิตและจำหน่ายสินค้าหรือบริการได้อย่างเสรีโดยให้กลไกของตลาดและราคาเป็นตัวกำหนดปริมาณการผลิตและการกระจายผลผลิต

อย่างไรก็ตามเสรีภาพต่าง ๆ รวมทั้งการจะอนุญาตให้มีการค้าอย่างเสรีนั้นเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาควบคู่กับสิทธิและหน้าที่ และสามารถถูกจำกัดได้บางประการ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมในด้านต่าง ๆ เช่น เพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือการคุ้มครองผู้บริโภค และเมื่อพิจารณา

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสอง ก็บัญญัติข้อยกเว้นของหลักการดังกล่าวซึ่งเป็นการยกเว้นเรื่องเสรีภาพในการประกอบกิจการและการประกอบอาชีพไว้ว่า เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุขโลก การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค หรือประโยชน์สาธารณะอื่น

การที่พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ บัญญัติเรื่องคำนิยามของคำว่า “สุราแช่” “สุรากลั่น” และ “เชื้อสุรา” มาตรา ๕ บัญญัติเรื่องการห้ามมิให้ผู้ทำสุราหรือมีเครื่องกลั่นสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี และการออกใบอนุญาตให้ทำสุราไว้ใช้ในบ้านเรือนให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และมาตรา ๒๕ เป็นเรื่องการห้ามผู้ใดมีเชื้อสุราอยู่ในความครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อหรือได้มาจากผู้ที่ได้รับใบอนุญาตแล้ว ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดให้บุคคลต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไขในการที่บุคคลจะมีเชื้อสุราหรือเครื่องกลั่นสุราอยู่ในความครอบครองและการออกใบอนุญาตให้ทำสุราเพื่อใช้ในครัวเรือนเป็นบทบัญญัติอันมีลักษณะในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ แต่ก็เป็นกรกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ และเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภคและรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพราะการบริโภคสุราอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภคหากมีการผลิตสุราที่ไม่ได้มาตรฐานและปล่อยให้มีการทำและขายสุราอย่างเสรีไม่มีการควบคุมอาจก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทหรือการกระทำที่เป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลอื่น หรือต่อสังคม ซึ่งรัฐจำเป็นต้องควบคุมการผลิตสุราและให้ความคุ้มครองประชาชนและสังคมที่อาจได้รับผลกระทบจากสุรา ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงไม่แย้งหรือขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐

๔. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ เฉพาะคำนิยามคำว่า “สุราแช่” “สุรากลั่น” “เชื้อสุรา” ยกเว้นแป้งข้าวหมัก มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๒ เป็นบทบัญญัติที่เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยรัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม และรัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด ซึ่งเป็นเรื่องหลักการ

ที่รัฐจะกระจายรายได้ให้กับประชาชนและการที่รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีให้มีการค้าขายแข่งขันกันโดยใช้กลไกตลาด ซึ่งไม่เกี่ยวกับการกระทำของบุคคลแต่การที่รัฐกำหนดให้การผลิตสุราหรือผู้มีเชื้อสุราตลอดจนเครื่องกลั่นสุร่าอยู่ในความครอบครองต้องได้รับอนุญาตจากทางการเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน โดยในพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ บัญญัติเรื่องคำนิยามของคำว่า “สุราแช่” “สุรากลั่น” และ “เชื้อสุรา” มาตรา ๕ บัญญัติถึงการห้ามมิให้ผู้ใดทำสุราหรือมีเครื่องกลั่นสุร่าไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี และการออกใบอนุญาตให้ทำสุร่าไว้ใช้ในบ้านเรือนให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และมาตรา ๒๕ เป็นเรื่องการห้ามผู้ใดมีเชื้อสุร่าอยู่ในความครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อหรือได้มาจากผู้ที่ได้รับใบอนุญาตแล้ว ซึ่งเป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดให้บุคคลต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไขในการที่บุคคลจะมีเชื้อสุร่าหรือเครื่องกลั่นสุร่าอยู่ในความครอบครองและการออกใบอนุญาตให้ทำสุร่าเพื่อใช้ในครัวเรือน บทบัญญัติของพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ จึงไม่มีความเกี่ยวข้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ แต่อย่างใด ดังนั้นพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗

ด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวมา จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ เฉพาะคำนิยามคำว่า “สุราแช่” “สุรากลั่น” และ “เชื้อสุรา” ยกเว้นแป้งข้าวหมัก มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗

ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัสวโรจน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายอุระ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๒ - ๕๓/๒๕๔๗

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๗

เรื่อง ศาลแขวงอุบลราชธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายสำรอง จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๑๕๓๒/๒๕๔๕ และคำโต้แย้งของนางมน สามีลา ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๒๗๗๕/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗)

คดีทั้งสองสำนวนนี้มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยเป็นอย่างเดียวกัน จึงให้รวมพิจารณาวินิจฉัยเข้าด้วยกัน

คำร้องที่ ๑ ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายสำรอง จันทะวงศ์ กับพวกรวม ๘ คน ถูกกล่าวหาว่า ร่วมกันมีไว้ในความครอบครอง ซึ่งสุราที่ทำขึ้นโดยฝ่าฝืนกฎหมายและร่วมกันมีสุราไว้ในความครอบครอง โดยไม่ได้รับอนุญาต พนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องนายสำรองกับพวกต่อศาลอุบลราชธานี โดยบรรยายฟ้องว่า จำเลยทั้งแปดบังอาจร่วมกันมีสุราแช่ ร่วมกันมีสุรากลั่น และร่วมกันมีเชื้อสุราจำนวนหนึ่งไว้ในความครอบครองโดยฝ่าฝืนกฎหมาย ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติสุรา ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๒ ทวิ พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๕๗ มาตรา ๖ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ และมาตรา ๕๑ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔

จำเลยทั้งแปดให้การปฏิเสธและโต้แย้งว่า จำเลยทั้งแปดได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ จำเลยทั้งแปดถูกจับกุมคุมขังทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพ เสรีภาพ โดยองค์กรของรัฐไม่ได้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จำเลยทั้งแปดถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ตามบทบัญญัติดังกล่าว เป็นการกล่าวถึงการมีเชื้อสุราและสุราแช่ไว้ในความครอบครองโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐอันเป็นความผิดที่มีโทษ

ทางอาญาแต่เดิม ภายหลังได้มีการตราบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ ซึ่งเป็น การบัญญัติให้การรับรอง กลุ่มครองสิทธิของปวงชนชาวไทยในเรื่องการใช้สิทธิที่จะอนุรักษ์ฟื้นฟูภูมิปัญญา ชุมชนท้องถิ่น ในการผลิตเครื่องคีมสุราแซ่ของตน หรือในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรของตน ให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นในทางเศรษฐกิจ เพื่อการบริโภค เพื่อการประกอบอาชีพหรือประกอบกิจการและ การแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม เพื่อมิให้มีการผูกขาดตัดตอนและขัดขวางไม่เป็นธรรมในการพัฒนา แข่งขันการผลิตเชื้อสุราหรือสุราแซ่ และเป็นการสนองนโยบายแห่งรัฐที่ต้องดำเนินการให้มีการขยายโอกาส กระจายรายได้อย่างเป็นธรรม อันจะเป็นการสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด ป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อมในเรื่องเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาผลิตเชื้อสุราหรือสุราแซ่ จำเลยเห็นว่า หากยังปล่อยให้มีการปฏิบัติตามบทบัญญัติมาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ของพระราช บัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ จะทำให้เกิดความเสียเปรียบ ค่อยโอกาส ไม่มีโอกาสจะค้นคิดประดิษฐ์สินค้า วิธีการแปรรูปพืชผลผลิตในทางที่จะเอื้อประโยชน์ในการบริโภค และค้าขายแข่งขันในทางเศรษฐกิจ แบบเสรีได้เลย และการที่จะมิได้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ได้เปิดช่องทางแก่จำเลยได้เลย แม้ในขณะนี้ยังไม่มีมีการตรากฎหมายออกมายกเลิกพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ก็ตาม แต่พระราชบัญญัติสุราดังกล่าวก็มีเจตนารมณ์ที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญโดยแจ้งชัด อันมีผลไม่สามารถบังคับ ใช้ได้โดยปริยายต้องด้วยมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จำเลยทั้งแปดเป็นผู้ได้รับผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ย่อมสามารถ ยกขึ้นอ้าง ตามมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งบัญญัติว่า สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง หากมีการดำเนิน กระบวนพิจารณาคดีนี้ต่อไป จำเลยเห็นว่าเป็นการทำให้จำเลยอาจถูกลิดรอนสิทธิเสรีภาพและอาจได้รับ ผลร้ายจากคำพิพากษาของศาล ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ กรณียังไม่เคยมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ จำเลยทั้งแปดจึงขอให้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ หรือทั้งฉบับ ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ ปราบกฏตามคดีอาญาหมายเลขคำที่ ๑๕๓๒/๒๕๔๕

คำร้องที่ ๒ นางมน สามิตา จำเลยถูกกล่าวหาว่า ทำสุราแช่ ทำสุรากลั่น มีสุราแช่ มีน้ำสุรากลั่น ขายสุรากลั่น ขายสุราแช่ มีภาชนะเครื่องกลั่นสำหรับสุร่าจำนวนหนึ่ง โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ถูกจับกุมและถูกพนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแขวงอุบลราชธานี ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๕ พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๕๗ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๓ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔

จำเลยให้การปฏิเสธและโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยเฉพาะมาตรา ๒๗ ที่บัญญัติว่า สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้โดยแจ้งชัด โดยปริยาย ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง การที่จำเลยมีพฤติการณ์กระทำดังที่โจทก์กล่าวอ้างในคำฟ้อง จำเลยเห็นว่า มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญรับรองคุ้มครองสิทธิไว้โดยแจ้งชัดและโดยปริยายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ ซึ่งเป็นเรื่องการใช้สิทธิที่จะอนุรักษ์ฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการที่จะแปรรูปพืชผลผลิตให้มีคุณค่าเพิ่มขึ้น เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพ การบริโภค การประกอบกิจการและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม เพื่อมิให้มีการผูกขาดและขัดขวางไม่เป็นธรรม ในการแข่งขันการผลิตสุราหรือสุราแช่ อันเป็นนโยบายแห่งรัฐที่จกต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้ อย่างเป็นธรรม หรือต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด ป้องกันการผูกขาด ตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อมในเรื่องเกี่ยวกับสินค้าสุราหรือสุราแช่ จำเลยเห็นว่า หากปล่อยให้มีการปฏิบัติตามบทบัญญัติ มาตรา ๕ ของพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ จะทำให้จำเลยซึ่งเป็น ประชาชนคนไทยเสียเปรียบ ด้อยโอกาสที่จะเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางเกษตรกรรมของตนให้เป็นอย่างอื่น การผลิตสุราหรือสุราแช่ของจำเลยก็เพื่อแปรรูปผลผลิตข้าวให้เป็นสุราหรือสุราแช่อันเป็นทางเลือก ในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน ซึ่งรัฐธรรมนูญรับรองคุ้มครองให้ทำได้โดยชัดแจ้ง ทั้งจะเป็นการ มิให้เกิดการผูกขาดในการผลิตสุราหรือสุราแช่เฉพาะบุคคลหนึ่งบุคคลใดดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเมื่อ จำเลยทำได้ก็เป็นโอกาสที่จะเพิ่มพูนมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรของจำเลยซึ่งเป็นผู้มีอาชีพทำนาที่ไม่ ต้องจะคอยรอเวลาขายข้าวแต่อย่างเดียว การที่พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ในขณะนี้โดยยังไม่

ยกเลิกเพิกถอนโดยศักดิ์แห่งกฎหมายเดียวกันอยู่ย่อมขัดต่อรัฐธรรมนูญโดยชัดแจ้ง ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จำเลยเห็นว่า ศาลนี้ไม่มีอำนาจจะพิจารณาพิพากษาได้ เพราะเหตุว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ขัดต่อรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติดังกล่าว และหากมีการพิจารณาคดีต่อไป ผลของคดีอาจเป็นผลร้ายแก่จำเลย อันเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงขอให้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หรือไม่ โดยขอให้ศาลนี้รื้อการพิจารณาพิพากษาไว้ชั่วคราวและส่งความเห็นดังกล่าวตามทางการให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ ปราบกฏตามคดีอาญาหมายเลขคำที่ ๒๗๗๕/๒๕๔๕

ศาลแขวงอุบลราชธานีพิจารณาแล้วสั่งว่า เมื่อคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญและยังไม่มีคำวินิจฉัยของรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินี้ จึงให้รื้อการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราวและส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยต่อไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยแจ้งสำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อแจ้งศาลแขวงอุบลราชธานี

คดีมีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฏ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

มาตรา ๒๗ บัญญัติว่า “สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมาย ทั้งปวง”

มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า “บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๔๖ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๔๘ บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิ และการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๕๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน”

มาตรา ๘๓ บัญญัติว่า “รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม”

มาตรา ๘๔ บัญญัติว่า “รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการสาธารณสุขปกอก”

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

.....

“สุราแช่” หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่นและให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลั่นแล้ว แต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกินสิบห้าดีกรีด้วย

“สุรากลั่น” หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้วและให้หมายความรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย

“เชื้อสุรา” หมายความว่า แป้งเชื้อสุรา แป้งข้าวหมักหรือเชื้อใด ๆ ซึ่งเมื่อหมักกับวัตถุดิบหรือของเหลวอื่นแล้ว สามารถทำให้เกิดแอลกอฮอล์ที่ใช้ทำสุราได้”

มาตรา ๕ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะรับใบอนุญาตจากอธิบดี

การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง”

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อ หรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแล้ว”

พิจารณาแล้ว มีข้อต้องพิจารณาก่อนเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๗ กรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ เป็นบทบัญญัติทั่วไปที่บัญญัติรับรองสถานะของรัฐธรรมนูญว่าเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ หากมีบทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัตินั้นจะใช้บังคับมิได้ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพโดยทั่วไป โดยสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ไม่ว่าโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย หรือคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครองโดยเฉพาะคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ ไม่ได้เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่บุคคลที่จะอ้างได้ว่า มีบทบัญญัติใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๖ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญทั้งสี่มาตราดังกล่าว คงมีปัญหาที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยเฉพาะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐

มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยข้อแรกว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ เป็นบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เป็นหลักสากลที่เป็นที่ยอมรับกันว่า ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ หากไม่มีกฎหมายซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้ ๑. ผู้กระทำไม่ต้องรับผิดชอบในทางอาญา หากการกระทำนั้นไม่มีกฎหมายบัญญัติ ในขณะที่กระทำว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ ๒. กฎหมายอาญาจะไม่มีผลย้อนหลังให้มีผลร้ายแก่ผู้กระทำ ข้อนี้พิจารณาจากข้อที่ว่า โทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลากระทำความผิดมิได้ คือ พิจารณาว่าจะลงโทษอย่างไร ต้องดูในขณะที่กระทำ สำหรับพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ เป็นเรื่องกฎหมายกำหนดคำนิยามของคำว่า สุราแช่ สุรากลั่น และเชื้อสุรา สำหรับมาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติที่ห้ามมิให้บุคคลใดมีเชื้อสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อหรือได้มาจากผู้ได้รับอนุญาต บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ทั้งสามมาตราดังกล่าวกำหนดความหมายของคำว่า สุราแช่ สุรากลั่น เชื้อสุรา วิธีการขออนุญาตและบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้หากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของกฎหมาย พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ บัญญัติสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒

มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยข้อต่อไปว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ หรือไม่

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ชุมชนท้องถิ่นดังกล่าวย่อมมีสิทธิอนุรักษหรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

แยกพิจารณาได้ดังนี้

จารีตประเพณี คือ นิสัยของสังคม หรือความประพฤติของสังคมที่กระทำซ้ำอยู่บ่อย ๆ จนเกิดความเคยชิน โดยเฉพาะเป็นเรื่องเกี่ยวกับศีลธรรม ซึ่งคนในสังคมถือว่า เป็นสิ่งมีค่าแก่ส่วนรวม

ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ พื้นความรู้ความสามารถของท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง โดยเฉพาะเรียนรู้มาจากปู่ ย่า ตา ยาย หรือผู้มีความรู้ในหมู่บ้านในท้องถิ่นต่าง ๆ ภูมิปัญญานี้เป็นความรู้ ความสามารถที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์และถ่ายทอดมาซึ่งคนรุ่นหลัง ภูมิปัญญาเป็นความรู้ที่ประกอบด้วยคุณธรรม สอดคล้องหรือเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของบุคคล ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่สังคมนั้นจะต้องอนุรักษ์ไว้

ศิลปะ คือ ความมีฝีมือในทางการช่าง หรือการแสดงออกซึ่งอารมณ์สะเทือนใจให้เห็น
ประจักษ์

วัฒนธรรม คือ วิถีหรือค่านิยมแห่งชีวิตของชุมชนหมู่หนึ่งซึ่งรวมกันในที่หนึ่ง หรือประเทศหนึ่ง
โดยเฉพาะ มนุษย์เมื่อรวมกันเป็นพวก เป็นหมู่แล้วก็ต้องมีวัฒนธรรมเพื่อความเจริญแห่งความเป็นอยู่
หรือวิถีชีวิตแห่งพวกตน เป็นไปเพื่อความงอกงามในส่วนตัวและส่วนรวม

จารีตประเพณี ศิลปะ หรือวัฒนธรรมของชุมชนเป็นสิ่งบอกถึงความเจริญงอกงามแก่ตน หมู่คณะ
หรือชุมชนของตน จำเป็นต้องให้มีอยู่เพื่อให้เห็นความแตกต่าง หลากหลาย และความเจริญที่สืบต่อ
อย่างไม่ขาดตอน นอกจากจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ หรือวัฒนธรรมแล้ว
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ก็มีความสำคัญต่อชุมชน ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ดังกล่าวย่อมทราบ
ถึงวิธีการที่จัดการกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน รัฐธรรมนูญ
มองเห็นความสำคัญของบุคคล ซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ จึงได้
บัญญัติให้สิทธิอนุรักษหรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดี
ของท้องถิ่นและของชาติ ตลอดจนได้มีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์
จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล

สำหรับกรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับคำนิยาม
ของคำว่า สุราแช่ สุรากลั่น และเชื้อสุรา มาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติห้ามมิให้มีเชื้อสุราไว้
ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อหรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาต
เกี่ยวกับสิทธิของชุมชนที่รวมกันเป็นท้องถิ่นดั้งเดิม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ จะต้องเป็นไป
ตามที่กฎหมายบัญญัติ ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายบัญญัติในเรื่องนี้ ผู้ร้องจึงไม่อาจอ้างได้ว่า พระราช
บัญญัติสุราดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓
มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖

มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕
และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิ
ของบุคคลในทรัพย์สิน บุคคลผู้มีสิทธิในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ผู้มีสิทธิในทรัพย์สิน
ย่อมมีสิทธิที่จะใช้สอยและได้ประโยชน์จากทรัพย์สินของตนและมีสิทธิที่หวงกัน หรือขัดขวางมิให้

ผู้อื่นสอดเข้ามาเกี่ยวข้องกับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิอาจมีได้ แต่ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ สำหรับพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับคำนิยามของคำว่า สุราแช่ สุรากลั่น และเชื้อสุรา มาตรา ๕ เป็นบทบัญญัติห้ามมิให้ทำสุรา หรือมีภาชนะ หรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาต และเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน มาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติห้ามมิให้มีสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อหรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาต ตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ ทั้งสามมาตราดังกล่าวไม่เกี่ยวกับเรื่องสิทธิในทรัพย์สิน การจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สิน หรือขอบเขตแห่งสิทธิ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพของบุคคล บุคคลมีเสรีภาพที่จะประกอบกิจการหรืออาชีพใดก็ได้ที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี และแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวข้างต้นจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ รักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือประโยชน์สาธารณะ กรณีตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับคำนิยามของคำว่า สุราแช่ สุรากลั่น และเชื้อสุรา มาตรา ๕ เป็นบทบัญญัติห้ามมิให้ทำสุรา หรือมีภาชนะ หรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาต และเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน มาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติห้ามมิให้มีสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือเป็นผู้ซื้อหรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาต ตามบทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นกำหนดความหมาย และกฎเกณฑ์การมีสุราไว้ในความครอบครองว่าจะต้องได้รับใบอนุญาตโดยชอบ หรือเป็นผู้ซื้อหรือได้มาจากผู้ได้รับใบอนุญาต ซึ่งการกำหนดความหมายและขอบเขตดังกล่าวก็เพื่อควบคุมและตรวจสอบได้โดยง่าย ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า เพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดี

ของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค หรือเพื่อสวัสดิภาพของประชาชน เป็นข้อยกเว้นที่ให้จำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพได้ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐

มีปัญหาต้องพิจารณาเป็นข้อสุดท้ายว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๓ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ รัฐต้องดำเนินการให้มีรายได้และเป็นธรรม รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกการตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภคและป้องกันการผูกขาดตัดตอน จัดให้มีกฎหมายให้สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน นอกจากที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือประโยชน์ส่วนรวม หรือเกี่ยวกับสาธารณสุขโลก เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้เป็นหน้าที่รัฐ ในการบริหารประเทศ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชน มุ่งถึงประโยชน์และความสุขของปัจเจกชนเป็นสำคัญ นอกจากความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อประโยชน์สาธารณะ รัฐอาจจำกัดสิทธิของประชาชนในการประกอบอาชีพ หรืออาจเข้าไปประกอบกิจการหรือธุรกิจบางอย่างแข่งขันกับเอกชนได้ ไม่ได้เกี่ยวกับค่านิยมของคำว่า สุราแท้ สุรากลั่น และเชื้อสุรา หรือเกี่ยวกับบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการห้ามมิให้ทำสุรา หรือมีภษานะสุราไว้ในครอบครองหรือเกี่ยวกับบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการห้ามมิให้มีสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ แต่อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๓

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๕๓ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๓

นายอุระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ